

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

ДИПЛОМНА РОБОТА

з педагогіки і психології дошкільної освіти

на тему: **ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ**

Студентки 4 курсу ОДП групи

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальності: 012 «Дошкільна освіта»

Гнатовської Наталі Костянтинівни

Науковий керівник: доцент кафедри дошкільної
та початкової освіти **Імбер Вікторія Іванівна**

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2017 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ.....	6
1.1. Упровадження ІКТ в ДНЗ як психолого–педагогічна проблема.....	6
1.2. Вимоги до організації занять дітей старшого дошкільного віку з комп'ютером.....	14
1.3. Використання ІКТ у практичному досвіді вихователя ДНЗ.....	21
1.4. Сучасний стан упровадження ІКТ в навчально–виховний процес ДНЗ (за результатами констатувального етапу експерименту).....	26
РОЗДІЛ II ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ В ДНЗ.....	38
2.1. Наявність комп'ютерно–ігрового комплексу, як найважливіша умова використання ІКТ в ДНЗ.....	38
2.2. Раціональний добір комп'ютерних навчально–розвивальних програм для дітей старшого дошкільного віку.....	43
2.3. Професійна підготовка вихователя, як умова ефективного застосування ІКТ в роботі з дітьми старшого дошкільного віку.....	50
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Актуальність проблеми дослідження. Становлення України як демократичної держави, входження її в єдиний європейський простір зумовлюють прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи дошкільної освіти.

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві і утворюють глобальний інформаційний простір.

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок – помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою. Нині помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В.Ю. Биков, Я.В. Булахова, О.М. Бондаренко, В.Ф. Заболотний, Г.О. Козлакова, О.А. Міщенко, О.П. Пінчук, А.М. Коломієць, Б.С. Гершунський, Ю.О. Дорошенко, В.І. Клочко, В.М. Монахов, Н.В. Морзе, О.С.Полат, С.А. Раков, О.А. Ракітіна, О.В. Співаковський, В.А. Хуторський та інші.

Проблеми навчання і виховання дітей в інформаційному суспільстві, збереження моральних цінностей та гуманістичну складову впровадження інформаційних технологій висвітлюють у своїх працях Г. Грачов, І. Девтеров, В. Зуєва, І. Кадієвська, Г. Лаврентьева, О. Лисеєнко, Т. Малих, Н. Переломова, В. Тернопільська, М. Федорець, А. Шабунова та ін.

Розвиток суспільства, науки і техніки ставить систему дошкільної освіти перед необхідністю використовувати нові засоби навчання, тому що

дошкільний вік дитини – найбільш сприятливий для розвитку її творчого потенціалу та пізнавальної активності, а якісна дошкільна освіта є фундаментом якісної безперервної освіти. Тому особливо важливо, щоб дитина з найперших років розвивалась як особистість, активно вивчала та досліджувала навколишній світ [6, с. 14].

Необхідність застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі регламентовано нормативно-правовою базою. Закон України «Про дошкільну освіту», загальні положення Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) вимагають від педагогів забезпечення належного розвитку, виховання та навчання дитини 6 - 7 років життя, створення умов для самореалізації особистості дитини, формуючи у неї вміння пізнавати навколишній предметний світ, себе, інших людей і практично застосовувати набуті знання [1, с. 9].

В Базовому компоненті дошкільної освіти (нова редакція) у варіативній складовій введено освітню лінію «Комп'ютерна грамотність», що передбачає формування уявлень про комп'ютер, формування елементарних навичок роботи за комп'ютером, виховання основ інформаційної культури [1, с. 21].

Змістом педагогічної роботи є: формування уявлення про комп'ютер як сучасний технічний засіб роботи і навчання; сфери його застосування; ознайомлення з зовнішнім виглядом персонального комп'ютера, його основними частинами; дати елементарні уявлення про програмні можливості комп'ютера; ознайомити з правилами поведінки у комп'ютерно–ігровому комплексі; виховувати морально відповідальне ставлення до комп'ютерних технологій і тд.

Отже, перед сучасним вихователем постає проблема пошуку нового педагогічного інструменту. Саме тому в педагогічній діяльності виникає можливість використання ІКТ в якості потужного інструменту розвитку мотивації освітнього процесу, враховуючи велику та серйозну зацікавленість дітей комп'ютером [24, с. 48].

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у

навчально-виховному процесі в дошкільному освітньому закладі - це одна із самих нових і актуальних проблем у сучасній дошкільній педагогіці. Комп'ютерні технології покликані стати невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, значно підвищувати його ефективність.

Мета дослідження: вивчити особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати особливості упровадження ІКТ в навчально-виховний процес ДНЗ.
2. Визначити і описати педагогічні умови ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій в ДНЗ.
3. Вивчити досвід вихователів щодо упровадження ІКТ у практику роботи.
4. Дослідити сучасний стан упровадження ІКТ в навчально – виховний процес ДНЗ.

Об'єкт дослідження: інформаційно-комунікаційні технології в ДНЗ.

Предмет дослідження: особливості упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес ДНЗ.

База дослідження: дослідження було проведено на базі ДНЗ № 28 «Незабудка» ВМР у групі старшого дошкільного віку та на базі ДНЗ №30 «Світлячок» ВМР серед вихователів. Дослідженням охоплено 25 дітей та 15 вихователів.

Структура роботи: робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та додатків.

РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИКО–ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ

1.1 Упровадження ІКТ в ДНЗ як психолого–педагогічна проблема

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією.

Результатом інформатизації суспільства став той факт, що із засобами ІКТ дитина сьогодні зустрічається значно раніше, ніж починається системне вивчення курсу «Інформатика» у школі. Комп'ютер усе більше входить до найближчого інтелектуального оточення дитини, впливає на формування навчального середовища, на процеси інтеріоризації та екстеріоризації, навчальну діяльність дитини в цілому. Усе це вказує на те, що цілеспрямований процес формування у дитини елементарних уявлень та навичок роботи з комп'ютерною технікою повинен розпочинатися раніше, ніж це передбачено існуючими навчальними планами загальноосвітньої школи [8, с. 9].

Психологи, науковці, педагоги-практики, дослідники шукають нові форми і методи організації навчально-виховного процесу, які спрямовані на вдосконалення роботи дошкільного навчального закладу, а одним з найважливіших завдань цього пошуку є впровадження в ДНЗ комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, які спроможні допомогти підвищити якість навчального процесу.

Інформаційно-комунікаційні технології можуть використовуватись як потужний засіб, який розкриває здібності дитини, спонукає дорослого шукати нові нетрадиційні форми і методи виховання молодшого покоління.

Створення спеціального середовища, орієнтованого на формування

високорозвиненого мислення, – один з найперспективніших підходів до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у систему дошкільної освіти. Розробка дидактичних матеріалів, нових предметно-розвивальних навчальних середовищ і зразків нових об'єктів, які орієнтовані на використання ІКТ, повинна проводитися з урахуванням особливостей дітей та типів провідної діяльності для кожної вікової групи [8, с. 11].

На початкових етапах впровадження комп'ютера в навчально-виховний процес основні переваги використання ІКТ пов'язувалися з розширеними можливостями індивідуалізації та диференціації навчання (За своєю спрямованістю діти дошкільного віку індивідуалісти. Лише поступово, під впливом виховання, у них починає будуватись колективна спрямованість).

З поширенням комп'ютерних технологій у системі освіти стало можливим навчати кожну дитину окремо, індивідуально добираючи обсяг, складність навчальних завдань і послідовність вивчення матеріалу, здійснювати оперативний та об'єктивний контроль за результатами навчально-ігрової діяльності.

Отже, вагома перевага використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання в ДНЗ – індивідуалізація навчання, яка досягається за допомогою комп'ютера тільки у процесі рефлексивного управління навчально-ігровою діяльністю. Важливе значення має цілеспрямована робота з формування й розвитку в дітей уяви і творчого мислення. Використання комп'ютера, на думку психологів, відчутно впливає на розвиток у дошкільників цих пізнавальних функцій [8, с. 12].

Зауважимо, що в зарубіжній психологічній науці поширена здебільшого інша точка зору, згідно якої будь-яке втручання у діяльність дитини з боку дорослого чи вихователя тільки заважає творчій активності. Тому найбільш розповсюджений орієнтир на широке «поле самостійності» дітей, тобто надання їм відносної свободи дій – можливості робити помилки й самостійно помічати і виправляти їх, вільно користуватися

різними знаковими системами, гратися з невідомими об'єктами, «відкриваючи» їхні властивості тощо. Важливе значення для дітей дошкільного віку мають ігрові форми організації навчальної діяльності. Розглядаючи психолого-педагогічні аспекти застосування комп'ютерної техніки, Ю. Машбиць відзначає, що залучення дітей у проблемні ситуації за допомогою ігрових форм навчання чинить сприятливий вплив на мотиваційний компонент пізнання [12, с. 35].

Англійські дослідники Р. Вільямс і К. Маклін вважають, що застосування комп'ютерних ігор виправдане в тому випадку, якщо воно спрямоване на досягнення певного педагогічного результату, позитивно впливає на мислення, емоції, пам'ять дітей, їхню пізнавальну, мотиваційну і психомоторну активність. Відомо, що психологи Д. Ельконін, О. Леонт'єв та інші, називають гру – провідною, яка визначає психологічний розвиток дитини, діяльністю. Гра дозволяє найбільш природним шляхом залучати малюків до будь-якого типу діяльності, не поспішаючи і не примушуючи, застосовуючи в різних умовах, узагальнюючи та відпрацьовуючи.

Доведено, що через гру знання дітей не тільки уточнюються і розширюються, разом з тим, у силу їх неодноразового відтворення, якісно змінюються, набувають осмисленого та узагальненого характеру. У результаті цього процесу діти непомітно для себе засвоюють закладений у грі навчальний матеріал. Крім того, формується культура виховання людських цінностей, а також є можливість підготовки до роботи з комп'ютерною технікою. Важливо підкреслити, що комп'ютерні навчальні та ігрові програми повинні носити розвивальний характер, реалізовувати прагнення дитини до творчих дій. Тобто, комп'ютерні ігри є цінним методологічним інструментом, який потребує обміркованого та обережного застосування. «В процесі навчання гра призначена виконувати ряд функцій, найбільш важливі з яких – евристична, навчаюча, виховна, репрезентативна, комунікативна, естетична і трудова» [7, с. 7].

Використанню комп'ютерних ігор у навчальному процесі повинна

передувати їх чітка систематизація: за віковими особливостями дітей; за складністю управління грою; за швидкістю подання ігрового матеріалу; за відповідністю меті та завданням. Добираючи до заняття програмне забезпечення, треба враховувати, що воно повинно відповідати певним вимогам, а саме: бути цікавим і викликати позитивні емоції; активізувати пізнавальну та розумову діяльність; викликати в дитини бажання навчитися працювати самостійно; відповідати валеологічним вимогам; розвивати творчі здібності дитини; носити навчально-контролюючий характер [8, с. 46].

Новими особливостями впливу комп'ютера на мотиваційну сферу дитини є комплексність. Вона проявляється в одночасному використанні звуку, кольору та дій об'єкта, яким керує дитина. Кольорове та звукове супроводження правильних дій дитини проявляється у зручному часовому темпі. Таке поєднання створює умови для інтенсифікації формування психологічних цільових структур та вольової регуляції поведінки дитини.

Слід відзначити й те, що традиційні посилання на класичні психолого-педагогічні дослідження не зовсім конкретні, тому що вони були проведені до появи сучасних комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання. Досвід свідчить, що вдосконалення програмних засобів навчального призначення здійснюється швидше, ніж психолого-педагогічні дослідження щодо їхнього впливу на процеси навчання та виховання дитини. Таким чином, формується множина проблем щодо з'ясування впливу інформаційно-комунікаційних технологій та специфіки їх використання на динаміку психічного розвитку дитини та досягнення кінцевих цілей навчання. У цьому контексті можна говорити, щонайменше про три аспекти проблеми:

- розвиток загальних здібностей дитини за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій як засобу інтелектуальної діяльності людини;
- розвиток спеціальних здібностей, які є специфічними для діяльності фахівців у галузі інформаційних технологій;
- запобігання негативному впливу інформаційно-комунікаційних

технологій на психіку і здоров'я дитини.

Робота дитини з комп'ютером – це специфічна форма спілкування «людина – комп'ютер», у рамках якого формується інтелект дитини, тому всі навчально-розвиваючі комп'ютерні програми повинні задовольняти основні психолого-педагогічні вимоги, які пред'являються до організації процесу спілкування та діалогу : доброзичливість, об'єктивність, дотримання соціальної дистанції, педагогічна спрямованість на досягнення загальних цілей навчально-виховного процесу. Виділяють три рівні педагогічного діалогу залежно від його педагогічного спрямування: фактичний (псевдодіалог), у якому відповідь будується на основі формального перетворення повідомлення; «діловий», якому притаманна спрямованість на розв'язання поставленої задачі без урахування цілей навчання; «педагогічний», який будується на основі моделі суб'єкта навчання. Отже, повна реалізація цілей навчально-виховного процесу можлива лише за умов здійснення діалогу третього рівня – «педагогічного».

У зв'язку з цим виникають питання, які необхідно розв'язувати у процесі педагогічного діалогу, а саме: розуміння та інтерпретація відповідей дошкільнят; фіксація та встановлення причини труднощів, визначення необхідної допомоги для їх подолання; фіксація терміну виконання завдання; надійність навчальної програми; зведення до мінімуму зусиль дитини з уведення відповідей; розміщення і кількість інформації на екрані монітора; темп її зміни; урахування психологічних особливостей сприйняття кольору під час підбору гами графічних зображень; визначення ступеня узагальнення, абстрактності, співвідношення ілюстративного і теоретичного матеріалу та інші [13, с. 4-6].

Впровадження ІКТ в навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу повинно здійснюватися при умові наявності в навчальному закладі комп'ютерно-ігрового комплексу, достатньої кількості навчально-методичної літератури, необхідного рівня програмно-технічного забезпечення та інших компонентів, обраного навчально-

методичного комплексу. Також досить важливою умовою є професійна підготовка вихователя та його творчий потенціал (інтенсивність використання творчих методик, доповнення та вдосконалення навчальних планів, використання інноваційних методик, варіативність індивідуалізованих і диференційованих навчальних завдань). Аналіз теоретико-методологічних засад формування у дошкільників навичок роботи з ІКТ дозволив виявити педагогічні умови, врахування яких у навчальному процесі відкриває додаткові можливості підвищення рівня пізнавальної активності. До таких умов належать: організація роботи на персональному комп'ютері відповідно до вікових особливостей і можливостей дітей дошкільного віку; здійснення управління процесом пізнавально-ігрової діяльності вихователем, який має необхідну підготовку щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій в своїй професійній діяльності, володіє певними знаннями, вміннями й навичками предметної галузі «Інформатика», знає особливості впровадження програмних засобів навчального призначення в ДНЗ; використання інтегрованих завдань міжпредметного змісту; поєднання репродуктивної і продуктивної діяльності з поступовим зростанням частки самостійної і творчої роботи; раціональне використання інформаційно-комунікаційних технологій та спеціальних програмних засобів у системі дошкільної освіти [21, с. 40].

Дотримання в навчально-виховному процесі ДНЗ сукупності вказаних умов буде сприяти більш ефективному формуванню у дошкільників навичок роботи з ІКТ та підвищенню рівня пізнавальної активності ніж при традиційній навчально - ігровій діяльності. Використання комп'ютера у ДНЗ слід розглядати як потужний дидактичний засіб, який залучає дітей до активної праці, підвищує їхній інтерес до навчання, сприяє кращому засвоєнню матеріалу і підвищує ефективність учіння. Використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання на заняттях мають такі позитивні аспекти: емоційний, виховний, психологічний, дидактичний, інформаційно-демонстративний.

У процесі розвитку пізнавально-ігрової діяльності дитини особливу роль відіграє мислення. Основні логічні структури мислення, а також операційні навички в дитини формуються у віці 5–11 років. Саме в цьому віці відбувається перше знайомство учнів з вивченням властивостей і явищ навколишнього світу. У математиці вони (ці властивості та явища навколишнього світу) знаходять відображення в геометричних фігурах, у числових характеристиках величин, що вивчаються, та їх відношеннях. В інших предметах – у категоріях класифікації, розпізнання, узагальнення, уточнення тощо. У цьому віці дітьми досягається зміст найпростіших правил та операцій, формується емпіричний досвід оволодіння науковими методами і правилами [13, с. 142]. У тісному зв'язку з мисленням розвиваються всі пізнавальні процеси. Такі як аналіз, синтез, узагальнення, конкретизація, абстрагування, порівняння.

Мислення дітей дошкільного віку – конкретне, воно спирається на наочні образи й уявлення. Словесний опис для них, як правило, недоступний: їм необхідно для розуміння реальні предмети (або їхні зображення). Розуміння загальних положень досягається лише тоді, коли ці положення конкретизуються прикладами одиничних або часткових випадків. Незвичайність мислення дитини цього віку пов'язана з особливостями його особистого досвіду. Саме тому вони частіше виділяють у предметах такі явища, які говорять про застосування, дію, користь.

Основою розвитку мислення дитини стають знання, що набуті як в процесі навчання так і з власного досвіду. З часом відбувається перенесення пізнавальних процесів, тобто аналіз переходить в абстрагування. Дошкільникам легше дається абстрагування власних предметів, ніж їхніх зв'язків та відношень, вони частіше виділяють лише суттєві ознаки предметів, хоча їм важко розділити істотні та неістотні ознаки.

Під впливом навчальної діяльності вдосконалюються способи узагальнення: від переважно наочно-мовних, діти переходять до уявно-

мовних, а пізніше – і до понятійно-мовних способів. А це зумовлює зміну результатів узагальнення. Пізнавальна діяльність залежить від переважаючих мисленнєвих структур. Знання дитини про об'єкт або явище буде мати різний зміст у залежності від ступеня розвитку, на якому вона знаходиться. Це необхідно враховувати під час визначення змісту і методів навчання, щоб відрізнити просте вивчення напам'ять від розвитку.

Як уже відзначалося, інформаційно-комунікаційні технології надають величезні можливості в поглибленні ерудиції дитини. За допомогою комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання та міжнародних або регіональних комп'ютерних мереж стає можливим активне заохочування дітей до подорожей музеями світу, бібліотеками, країнами. Це сприяє не лише розширенню знань дитини, а й підтримує її різноманітні здібності. Не потрібно фетишизувати комп'ютер, а треба розглядати його як звичайний новий засіб навчання, прагнучи знайти його місце в системі дошкільної освіти з огляду на вимоги валеологічності (здатності зберігати й примножувати фізичне та психічне здоров'я учнів). Окресливши основні питання, які виникають під час розгляду та аналізу означеної проблеми, можна відзначити, що їх вивчення дасть можливість наблизитися до розуміння необхідності використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, як впливу на рівень загального розвитку дітей дошкільного віку. Доступним стане формування потрібних, заздалегідь сформульованих та визначених психологічних властивостей дитини. А це, у свою чергу, дасть змогу прогнозувати результати цього впливу, формувати спектр потрібних, у відповідній ситуації, позитивних педагогічних дій під час реалізації навчально-виховного процесу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Система навчально-ігрової діяльності, побудована з урахуванням психолого-педагогічних, дидактичних, технічних та інших вимог до ІКТ та програмних засобів навчального призначення, надасть вихователю якісно нові можливості для підвищення ефективності навчально-виховного процесу, дозволить створити необхідне валеологічне середовище для

розвитку розумової діяльності, інтелектуальних можливостей та творчих здібностей дитини [29, с. 33-34].

1.2 Вимоги до організації занять дітей старшого дошкільного віку з комп'ютером

Використання комп'ютера в навчально-виховних цілях у дошкільному навчальному закладі вимагає дотримання вимог щодо організації як самих занять, так і всього режиму в цілому.

Санітарно-гігієнічні вимоги

Для підтримки стійкого рівня працездатності і збереження здоров'я дітей велике значення мають умови, у яких проходять заняття за комп'ютером. Вони можуть проводитися лише в присутності вихователя або викладача. Найкращим варіантом буде комп'ютерно-ігровий комплекс, який складається з комп'ютерної зали і зали релаксації.

Комп'ютерний зал розміщується в приміщенні, яке має природне освітлення з обов'язковою орієнтацією вікон на північ або північний схід.

Стіни, стеля, підлога та обладнання (меблі, штори, шафи та ін.) повинні мати світлі поверхні з матовою фактурою. Не можна оздоблювати приміщення комп'ютерної зали дерево-стружковими плитами, плівковими або рулонними синтетичними матеріалами, синтетичним килимовим покриттям, м'якими шпалерами, шаровим паперовим пластиком, а також іншими полімерними матеріалами, що можуть виділяти шкідливі хімічні речовини та сприяти підвищенню статичного електричного поля.

Температуру повітря в залі необхідно витримувати в межах 19-22°C при відносній вологості 62-52%. Для підвищення вологості використовуються спеціальні пристрої або резервуари з водою (наприклад-акваріуми). Провітрювання необхідно проводити до та після заняття. Недотримання цих вимог до мікроклімату може призвести до зміни рівня

іонізації повітря та співвідношення легких і важких аероіонів в приміщеннях, обладнаних комп'ютерною технікою [13, с. 123].

Площа комп'ютерної зали визначається з розрахунку 6 м² на одне робоче місце. Таких робочих місць може бути 7-8 в одній залі. Робочі місця слід розміщувати по периметру приміщення, вздовж стін.

Робоче місце – це зручний стіл, стілець, комп'ютер. Стіл повинен складатися з двох частин та бути одномісним. На одній частині столу розміщується монітор, на іншій – клавіатура. Також, комп'ютери дітей бажано обладнати навушниками та мікрофонами.

Особливу увагу потрібно приділити для облаштування робочого місця педагога (бажано підібрати потужніший персональний комп'ютер, адже він буде виконувати значно більше організаційних та методичних функцій). Крім того, у педагога повинен бути принтер та сканер для виготовлення методичних матеріалів та дитячих робіт. Також під час занять педагогу стануть у нагоді цифровий фотоапарат, акустичні колонки, мікрофон.

Комп'ютери об'єднують в локальну мережу, обладнують приводами DVD-ROM та звуковими картами. Вся техніка повинна відповідати вимогам Державних санітарних правил і норм "Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах" [13, с. 124].

Слід зазначити, що купуючи комп'ютерну техніку керівники навчально-виховних закладів повинні звернути увагу на наявність дозволу ("Гігієнічного висновку") МОЗ України на використання таких засобів інформатизації для навчання дітей.

Так, згідно санітарно-гігієнічних норм, дитячі комп'ютерні столи, розміщуються на відстані 120 см один від одного та за 80 см – від опалювальної системи. Дитячі меблі підбираються з урахуванням росту дітей. Для дітей першої ростової групи (ріст: 100-115 см) висота стола (розрахованого на одну дитину) має дорівнювати 46 см, ширина повинна становити не менше 70 см, глибина – 60-80 см. Під столом повинно

вистачити місця для вільної постави ніг. Ноги не повинні згинатися понад 90 градусів. Стілець обов'язково повинен мати спинку. Поверхня стільця має легко піддаватися дезінфекції.

Дитині має бути зручно за робочим столом. Руки, при роботі, повинні опиратися на стіл або на підлокітники крісла. Спина потрібно тримати прямою. Адже, організм дитини дошкільного віку ще не сформований: хребет, а також хрящі, що сполучають хребці, еластичні, зв'язки і м'язи недостатньо міцні і при неправильному сидінні під час занять приймає нефізіологічні вигини, в результаті чого формується неправильна постава і викривлення хребта. Постійний нахил голови вперед, зведення плечей вперед спричиняє сутулість, округлення спини. Стійка сутулість, у свою чергу, викликає інші негативні зміни в організмі: грудна клітка стає пласкою, зменшується її об'єм, порушується нормальний розвиток органів грудної порожнини, з'являється недостатня амплітуда дихальних рухів, порушується легеневе дихання і кровообіг черевної порожнини. Дитина, вдихаючи менше свіжого повітря, одержує недостатню кількість кисню, що призводить до порушення обміну речовин, а це відбивається на правильному функціонуванні всіх органів і тканин. У дитини розвивається недокрів'я, знижується апетит, вона стає млявою, швидше втомлюється [13, с. 125].

Відстань від очей дитини до екрана має бути від 50 до 80 см. Дитина повинна сидіти за комп'ютером так, щоб лінія погляду (від ока до екрана) була перпендикулярна екрану і спрямована на його центральну частину. За одним комп'ютером неприпустимо одночасно займатися двом і більше дітям.

Для зменшення зорової напруги важливо, щоб природне світло падало з боку, а загальне – зверху. Штучне освітлення комп'ютерної зали має забезпечуватись системою загального освітлення люмінесцентними світильниками білого чи теплого білого світла, обрамлених спеціальною розсіюючою арматурою.

Під час роботи дитини на комп'ютері загальне освітлення

приміщення має наближуватися до рівня освітленості монітору. Освітленість поверхні стола і клавіатури може становити не менш 300 лк, а монітору - не більше 200 лк.

Важливо щоб зображення на моніторі було чітким і контрастним, не мало відблисків стороннього світла (лампочки, сонця) і відображення поруч розташованих предметів, тому що це провокує постійні рухи дитини головою з метою роздивитися зображення на різних ділянках монітору. Для захисту від світла використовуються легкі штори або жалюзі.

При роботі комп'ютерів у приміщенні виникають специфічні умови: зменшується вологість, підвищується температура повітря, збільшується кількість важких іонів, зростає електростатична напруга в зоні рук дітей. Для підтримки оптимального мікроклімату, попередження нагромадження статичної електрики й погіршення хімічного й іонного складу повітря необхідно:

- провітрювання комп'ютерної зали до та після занять;
- вологе прибирання-протирання столів та моніторів до та після занять, протирання підлоги після занять.

Не можна загроможувати приміщення зайвими меблями та інвентарем, проте не зайвими будуть вентилятор, акваріуми з водою для підтримки повітряного режиму [13, с. 126-127].

Психолого-педагогічні вимоги

Основна форма організації навчання – заняття. Воно проводиться у вигляді бесіди педагога (який має відповідну підготовку) та практичної діяльності на комп'ютері. Для практичних занять слід використовувати навчально-розвивальні та ігрові комп'ютерні програми, спеціально розроблені для дошкільнят, зміст та оформлення яких відповідає віковим психофізіологічним особливостям дітей. Інше програмне забезпечення не використовується. [13, с. 128].

Тривалість заняття – не більше 12 хв. Заняття за комп'ютером проводяться не за рахунок сну, прогулянки, оздоровчих заходів. Забороняється одночасно користуватися одним комп'ютером двом або

більше дітей. Ефективність організації життєдіяльності старшого дошкільника як користувача комп'ютера засвідчується певним обсягом знань, умінь та навичок, набутих ним у ході засвоєння різних тем [8, с. 19].

Навчання дошкільнят комп'ютерної грамотності передбачає такі форми роботи: бесіди про комп'ютер та його значення в житті сучасної людини, про сучасні інформаційні технології, про будову та основні складники комп'ютера; практичні завдання, спрямовані на засвоєння дошкільником елементарних прийомів «спілкування» з комп'ютером розвиток його здібностей, розширення та поглиблення уявлень про навколишній світ за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

Щоб старший дошкільник міг вільно користуватися комп'ютером як засобом ігрової, образотворчої, пізнавальної діяльності, він має набути елементарної комп'ютерної грамотності. В ході індивідуальних бесід педагог пояснює дитині необхідність засвоєння правил дій з робочими пристроями комп'ютера, а в ході занять практичного спрямування навчає користуватися ними. Пояснює значення комп'ютера в сучасній Україні та світі, розповідає, як він використовується у різних сферах життя. Звертає увагу на те, що комп'ютер – складний технічний пристрій, робота з яким вимагає дотримання правил безпечної поведінки [13, с. 129].

Не слід боятися вживати в спілкуванні з дошкільниками такі терміни як миша, клавіатура, екран (дисплей), програма, дискета, компакт-диск, вказівник, курсор, клавіша тощо. Зазвичай, діти шостого-сьомого років життя швидко засвоюють ці слова і самі вживають їх у відповідній ситуації. Педагог пояснює, як користуватися клавіатурою для керування положення курсору, навчає робити це; ознайомлює з правилами роботи з «мишею», навчає користуватися її лівою кнопкою.

Педагог подає загальні елементарні відомості про сучасні інформаційні та комунікаційні технології, електронну пошту, комп'ютерні мережі та Інтернет. Він розповідає про застосування обчислювальної техніки в науці, техніці, побуті, охороні здоров'я тощо; узагальнює та збагачує уявлення дітей про використання сучасної обчислювальної

техніки та її роль у житті суспільства. Педагог формує у старших дошкільників елементарне уявлення про використання телефонних ліній для зв'язку між комп'ютерами, загальні відомості про електронну пошту, розповідає про важливість зв'язку на відстані в сучасних умовах життя [13, с. 130].

Добираючи до заняття програмне забезпечення, треба враховувати, що воно повинно відповідати певним вимогам, а саме:

- бути цікавим і викликати позитивні емоції;
- активізувати пізнавальну та розумову діяльність;
- викликати в дитини бажання навчитися працювати самостійно;
- відповідати валеологічним вимогам;
- розвивати творчі здібності дитини;
- носити навчально-контролюючий характер.

Заняття з комп'ютером в дошкільному навчальному закладі проводяться з дітьми старше 5 років;

- максимальна одноразова тривалість роботи на комп'ютері складає:
 - для дітей 6 років I-II групи здоров'я 15 хвилин на день;
 - для дітей III групи здоров'я – 10 хвилин на день;
 - для дітей 5 років I-II групи здоров'я – 10 хвилин на день;
 - для дітей 5 років III групи здоров'я – 7 хвилин на день;
 - для дітей 5 – 6 років, що відносяться до групи ризику по зору – відповідно 10 і 7 хвилин на день;

- заняття дітей з комп'ютером організуються 2 рази на тиждень.

Максимальна кратність роботи впродовж тижня для дітей 5 і 6 років – 3 рази;

- дні тижня, в які можна працювати з комп'ютером: вівторок, середа, четвер – оптимальні, понеділок – можливо, п'ятниця – недопустимо;

- рекомендований час дня для занять: перша половина дня – оптимальний, друга половина дня – допустимо;

- місце роботи з комп'ютером в 30-хвилинному розвивальному занятті – середина заняття, між ввідною (підготовчою) і заключною

частинами;

- стиль поведінки педагога: небажане емоційне збудження дітей
- під час роботи дітей дошкільного віку обов'язковою є профілактика загальної втоми і зорового втомлення. Гімнастику для очей, тривалістю 1,5 - хвилині потрібно проводити відразу ж після роботи за комп'ютером;

Приклад гімнастики для очей наведений у **Додатку Г**.

- після кожного заняття приміщення провітрюється.

Як зазначалося вище, для організації занять дошкільнят з комп'ютером, крім комп'ютерної зали має бути зала релаксації.

Зала релаксації використовується перед роботою дітей за комп'ютером та після роботи дітей за комп'ютером для релаксації, відпочинку дітей та педагога, фізкультурної реабілітації, емоційного розвантаження. В цій залі діти виконують гімнастику для втомлених очей. Релаксаційний простір може також використовуватися для ігор і занять відповідно до розпорядку дня. Для проведення відповідної роботи з дітьми підбирається затишна зала з усіма необхідними умовами. Приміщення обладнується дитячими меблями, килимом або килимовим покриттям. Затишок створюють кімнатні рослини, акваріуми з рибками, клітки з декоративними птахами. Для організації освітньо-виховної роботи повинні бути різноманітні іграшки, дидактичні ігри, роздатковий матеріал на кожную дитину, магнітофон для проведення фізкультурних хвилинок і релаксацій та ін.

Використання інформаційних технологій активізує пізнавальну активність та розвиває самостійність, створює умови для продуктивної діяльності дитини, сприяє розвитку наочно-образного мислення дитини старшого дошкільного віку. Як показали дослідження, особливо успішно формуються за допомогою комп'ютерних технологій спеціальні якості мислення - динамічні просторові уявлення, що розвивають символічні функції наочно-образного мислення.

Практика використання комп'ютера в дошкільному навчальному закладі показує, що у дитини, яка оволоділа елементарною комп'ютерною

грамотою добре розвинуті увага, пам'ять, мислення.

Отже, стан здоров'я і загальне самопочуття дітей під час роботи за комп'ютером значною мірою залежать від правильної організації занять, раціонального обладнання робочих місць, дотримання санітарно-гігієнічних, педагогічних, психологічних вимог щодо утримання комп'ютерного обладнання, приміщення та самої організації навчально-виховного процесу. [13, с. 134].

1.3 Використання ІКТ у практичному досвіді вихователя ДНЗ

Використання ІКТ в освітньо-виховному процесі сучасного вихователя повинно бути комплексним та інтегрованим, охоплювати всі розділи програми та здійснюватись під час різних режимних моментів – це раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними.

Основні аспекти інформаційно-комунікаційної культури особистості спрямовані на формування системи понять і термінів, практичних вмінь і навичок у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, базових знань про загальні принципи застосування ІКТ, формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної та творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності.

Лише чітке всебічне планування, систематична робота з упровадження та розвитку ІКТ, навчання персоналу і постійний контроль за втіленням таких інновацій в освітній процес дає змогу дошкільному навчальному закладу йти в ногу з часом [39, с. 73].

Саме тому вихователі–методисти повинні використовувати різні форми роботи з педагогами:

- відкриті покази, на яких педагоги представляють успішний досвід упровадження інформаційних технологій в освітній процес;
- майстер-класи, де вихователі вчатьсь методам і прийомам роботи з дітьми з використанням інформаційних технологій;

- педагогічні майстерні та наставництво, роботу в парах, де педагоги спілкуються та переймають досвід тих вихователів, які можуть посприяти в освоєнні та застосуванні нових технологій;

- навчальні та тематичні семінари, які проводить вихователь-методист з метою удосконалення вмінь та навичок вихователів. Наприклад: «Як створити мультимедійну презентацію», «Підготовка наочних та дидактичних матеріалів засобами Інтернет».

Трансформування традиційних підходів до освітнього процесу здійснюється завдяки володіння педагогами інформаційно-комунікаційними технологіями, що сприяє організації сучасного освітнього процесу згідно з вимогами ХХІ століття та розвитку у дітей навичок, необхідних для успішної життєдіяльності у ХХІ столітті [39, с. 75].

Використання ІКТ у практичному досвіді вихователя ми розглянули на прикладі ДНЗ № 6 «Казка», ДНЗ № 8 «Веселка», ДНЗ № 9 «Росинка» м. Сарни. Вихователі, вихователі – методисти та завідувачі цих ДНЗ плідно працюють над упровадженням ІКТ в навчально – виховний процес ДНЗ. А саме, Т. Мельник, вихователь-методист ДНЗ № 6 «Казка» м. Сарни працює над використанням сучасних форм методичної роботи з розвитку ІКТ-компетентності педагогів.

Вона вважає, що методична робота у ДНЗ має бути спрямована на розв'язання таких завдань, як:

- підвищення професійного рівня педагогів шляхом реалізації безперервної освіти;

- сприяння зниженню психологічної напруги при освоєнні комп'ютерної техніки;

- розробка відповідного навчально-методичного забезпечення для використання інформаційно-пошукових систем, мультимедійних, телекомунікаційних та мережевих технологій;

- формування інформаційної культури педагогічних працівників;

- підготовка педагогів до практичного використання засобів ІКТ у

своїй професійній діяльності;

- систематизація, оновлення та поповнення інформаційних ресурсів;
- розробка й апробація технологій мультимедійного супроводу освітнього процесу;
- розширення використання ІКТ у роботі з батьками;
- розробка системи консультативної методичної підтримки з метою підвищення інформаційної компетентності педагогів;
- створення банку комп'ютерних навчальних програм, дидактичних та методичних матеріалів із використання ІКТ у роботі ДНЗ;
- створення комплексної інтегрованої моделі організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Розв'язання проблем формування професійної компетентності педагога в умовах інформатизації освіти вимагає зміни вмісту існуючої системи підготовки педагогічних кадрів і створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для впровадження сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій у освітній процес. Проте через професійні й особистісні відмінності педагогів можуть виникати труднощі під час формування у них інформаційно-комп'ютерної компетентності.

Т. Яковлева, вихователь ДНЗ № 8 «Веселка» м. Сарни створила гурток з навчання старших дошкільників основ комп'ютерної грамотності «Комп'ютерні занімашки», де проводить з дітьми цікаві заняття. Для прикладу, заняття на тему: «Граючись – навчаємось» (Ознайомлення з програмою «Paint»). Метою цього заняття є закріплення знань дітей про ноутбук, його складові; ознайомлення з програмою «Paint»; навчання користування цією програмою, розвиток наочно – образного мислення, виховання уваги, посидючості.

Д. Кошкіна, завідувач ДНЗ № 9 «Росинка» м. Сарни працює над впровадженням сучасних електронних засобів інформування батьків та громадськості.

Нині кожен дошкільний заклад активно залучає родини своїх вихованців до співпраці, визнаючи їх рівноцінними партнерами у

відповідальній справі виховання дітей. На думку Д. Кошкіної, розширити можливості спілкування з батьками допоможуть електронні засоби інформування, які є ефективним джерелом отримання інформації. Раніше батьки вихованців ДНЗ отримували дані про розвиток та виховання дітей у куточках для батьків – зі стендів, ширм, папок-пересувок, дбайливо виготовлених вихователями власноруч, а сьогодні вони віддають перевагу іншим джерелам, які щедро дарує Інтернет.

Перед дошкільними навчальними закладами стоять завдання щодо використання ІКТ в роботі з родинами вихованців:

1. Залучати батьків до участі у виховному процесі дошкільного навчального закладу.

2. Надавати можливість отримувати інформацію про розвиток своєї дитини більш зручним способом комунікації (інформаційні стенди, сайти).

3. Пропагувати систему педагогічних знань через використання ІКТ.

Завідувачем ДНЗ № 9 «Росинка» м. Сарни був проведений моніторинг серед батьківської громади ДНЗ, щоб з'ясувати, якій з комунікацій більшість віддає перевагу, яким зручним для них способом хотіли б отримувати інформацію про розвиток своєї дитини. Значна частина батьків, не відкидаючи такі традиційні форми отримання інформації, як індивідуальні бесіди з вихователями та іншими фахівцями, батьківські збори, семінари, тренінги, вважає зручнішими способами зв'язку веб-сайт, електронну пошту та інші методи.

Перевагами такої комунікації є конфіденційність та адресність інформації, миттєва її доставка, постійний зворотний зв'язок з родинами.

Також використання ІКТ у практичному досвіді вихователя було розглянуто на прикладі вихователів міста Нетішина.

12 квітня 2016 року в м. Нетішин на базі дошкільного навчального закладу №5 (керівник Ю. Кулеша) відбувся обласний науково-практичний семінар методистів дошкільної освіти з проблеми «Оптимізація інформаційно-освітнього середовища дошкільної галузі».

О. Шевчук, завідувач ДНЗ (центру розвитку дитини) та Л. Сімончук,

завідувач ДНЗ №9, ознайомили з досвідом роботи щодо використання ІКТ в управлінській діяльності керівника дошкільного закладу. О. Довгушко, вихователь-методист ДНЗ №5 висвітлила питання «Модернізація освітньо-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі засобами інформаційно-комунікаційних технологій». З досвіду роботи закладу поділилася напрацюваннями впровадження ІКТ у роботі з дітьми, педагогами та батьками.

Найцікавіший та вражаючий був практичний модуль. Присутні разом з дітьми старшого дошкільного віку здійснили космічну подорож по різних планетах під час тематичного заняття з логіко-математичного розвитку «Космічна подорож» з використанням мультимедійних засобів, яке майстерно та професійно провела О. Самойлова, вихователь ДНЗ №5.

Побували у зоопарку екзотичних тварин під час логопедичного заняття з використанням інтерактивної дошки, яке методично грамотно провела О. Гуменюк, вчитель-логопед ДНЗ №5.

ДНЗ № 38 м. Вінниця реалізує модель освітньо-інформаційного середовища як засобу розвитку творчої особистості дошкільника. Аналізуючи діяльність ДНЗ №38 Вінницької міської ради, хочеться відзначити, що використання педагогами ІКТ в роботі з дітьми та батьками перебуває на достатньому рівні. Робота педагогічного колективу характеризується цілісністю і передбачає взаємозв'язок між різними видами діяльності. Педагоги активно впроваджують нові освітні технології в навчально-виховний процес ДНЗ, такі як метод проектів, технологію портфоліо, ігрові технології і т. д. 80 % педагогічного колективу володіють персональним комп'ютером. З них : 15 % — початківців користувачів; 25 % — користувачі ; 40 % — просунуті користувачі .

У зв'язку з цим в ДНЗ № 38 виникла необхідність реалізації проекту «Використання інформаційно-комунікаційних технологій в ДНЗ для створення єдиного інформаційного середовища». Ними задекларована головна мета впровадження інформаційних технологій – це створення

єдиного інформаційного простору освітнього закладу, системи, в якій задіяні і на інформаційному рівні пов'язані всі учасники освітнього процесу: адміністрація, вихователі, діти та їхні батьки. Дані наведеного аналізу дозволяють виділити ресурси, які можуть стати фундаментом проекту: достатній рівень професіоналізму педагогів, наявність нормативно-правової бази, наявність науково-методичної бази.

З 2013 року в ДНЗ № 38 організована робота гуртка з оволодіння комп'ютерною грамотою. Програма гуртка «Файлик» призначена для освоєння дошкільниками навичок користування комп'ютером, розвитку у них логічного мислення і творчих здібностей. На заняттях діти вчаться спілкуватися, висловлювати свою думку, аргументувати отримані результати, працювати в групі, отримують різноманітні знання, проявляють пізнавальну активність. Вони набувають навички роботи з доступними програмними засобами. Заняття гуртка організуються один раз на тиждень по 25 хвилин в ігровій формі.

1.4 Сучасний стан упровадження ІКТ в навчально-виховний процес ДНЗ (за результатами констатувального етапу експерименту)

Інформаційно–комунікаційні технології та їх упровадження у сферу дошкільної освіти відіграють важливу роль для розвитку особистості дитини старшого дошкільного віку. Чим раніше комп'ютер увійде у світ дитини, тим меншим буде психологічний бар'єр між нею і машиною, оскільки у дитини практично немає страху перед технікою [34, с. 21].

Навчання дітей дошкільного віку із застосуванням інтерактивних комплексів стає якіснішим, цікавішим і продуктивнішим, сприяє усвідомленому засвоєнню знань та формуванню мотивації до навчання, а головне – сприяє адаптації дітей до життя в інформаційному суспільстві [45, с. 4].

Специфіка введення персонального комп'ютера у процес виховання

дошкільників в Україні полягає в тому, що комп'ютери спочатку використовуються в сім'ї, а тільки пізніше в дитячому садку та школі - в умовах колективного виховання.

На сьогоднішній день комп'ютерні програми, ігри, завдання у своїй роботі можуть застосовувати всі педагогічні працівники: вихователі, музичні керівники, психолог, методист. У багатьох іграх та програмах присутні елементи новизни, сюрпризності, незвичності, в них використовуються засоби заохочення, що так полюбляють діти [38, с. 60].

Застосування комп'ютерів, мультимедіа та інформаційних технологій у якості дидактичних засобів використовується для підвищення мотивації та індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей дітей та для створення благополучного дошкільного емоційного фону. Використання мультимедіа у навчанні не тільки збільшує швидкість передачі інформації дітям та підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку таких процесів як увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення, розвиває почуття кольору, композиції, бере участь у інтелектуальному, емоційному та моральному розвитку дітей. Новизна комп'ютера та інтерактивного обладнання відображаються в розширенні та збагаченні змісту знань, вмінь та навичок дитини, в інтенсифікації створення структурних комплексів інтелектуального та мотиваційно-емоційного характеру, у зміні динаміки процесу психічного розвитку [39, с. 53].

Для аналізу результатів констатувального етапу експерименту необхідно з'ясувати особливості його організації.

Мета експерименту полягає у з'ясуванні особливостей використання дітьми комп'ютера.

Проведення експерименту передбачало розв'язання наступних завдань:

1. З'ясування за допомогою малюнків та бесіди наявності в дітей досліджуваної групи комп'ютера вдома.
2. Аналіз проведеного анкетування для батьків з метою з'ясування ролі та місця комп'ютера в родині.

3. Аналіз проведеного анкетування для визначення ІКТ-компетентності педагогів

Відповідно до мети та завдань експерименту нами було обрано експерименту, що передбачав з'ясування за допомогою малюнків наявності в дітей комп'ютера вдома, бесіду з дітьми, аналіз проведеного анкетування для батьків, аналіз проведеного анкетування для визначення ІКТ-компетентності педагогів.

В експерименті брали участь діти 5 - 6 років дошкільного навчального закладу №28 «Незабудка» м. Вінниці. Загальна кількість досліджуваних складала 25 осіб, з них 13 хлопчиків і 12 дівчат старшої групи. Узагальнена характеристика виборчої сукупності представлена у табл. 1.1.

Характеристика виборчої сукупності, %.

№ п/п	Стать	Вікові характеристики		всього дітей
		5 років	6 років	
1.	Хлопці	46%	54%	13
2.	Дівчата	33%	67%	12
3.	Всього	40%	60%	25

Характеристику виборчої сукупності, %, подамо у вигляді гістограми (рис. 1.1)

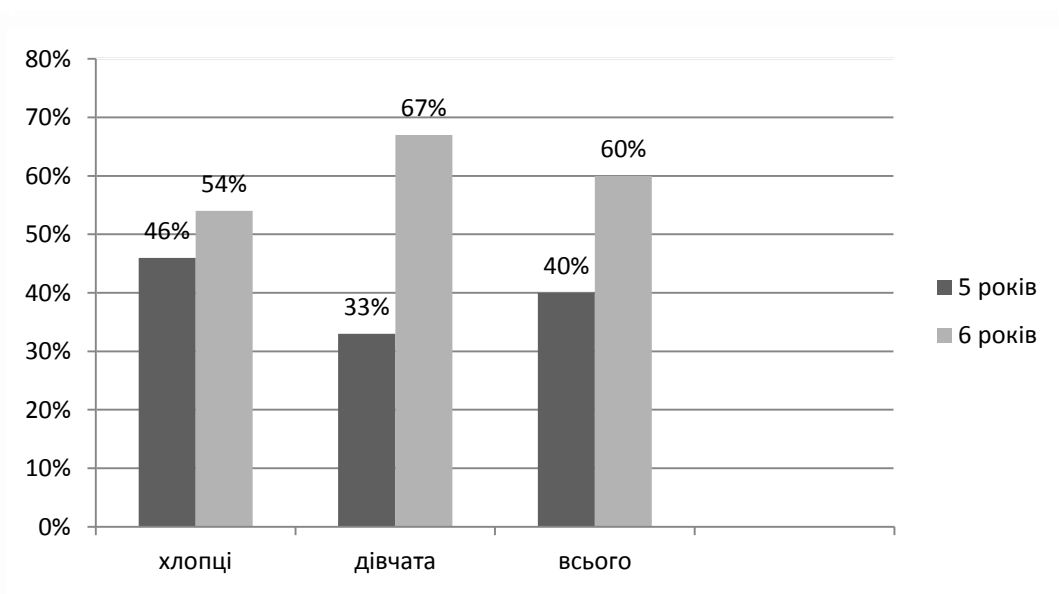

Рис. 1.1 Характеристика виборчої сукупності

На етапі планування експерименту нами було визначено тип експерименту, підбрано методи дослідження, обробки отриманих даних, зроблено попередній прогноз виборчої сукупності, визначено місце і умови проведення. Проведення експерименту відбувалося під час заняття з малювання дітей в дошкільному закладі, шляхом спостереження за процесом самостійного малювання дітей на задану тематику та аналізу отриманих малюнків. Дітям була задана тематика малюнків, а саме: «Моя сім'я і комп'ютер», з метою з'ясування наявності та ролі комп'ютера в родині.

Приклади дитячих малюнків на тему: «Моя сім'я і комп'ютер» наведені в **Додатку А**.

Інтерпретація та обговорення отриманих результатів проводилися у контексті попередніх досліджень. Формулювання висновків включало в себе узагальнення отриманих даних, аналіз рівня виконання поставлених завдань.

Отже, експеримент проводився у відповідності до мети та завдань і був спрямований на з'ясування особливостей використання дітьми комп'ютера. Для проведення експерименту була сформована виборча сукупність. Констатувальний етап експерименту здійснювався за розробленою програмою та включав етапи планування, власне проведення експерименту, кількісної та якісної обробки даних, формулювання висновків і рекомендацій.

На нашу думку, методами, які можуть досить повно розкрити особливості використання дітьми комп'ютера, є спостереження за процесом малювання дітей та поведінкою під час малювання, бесіда з дітьми та анкетування для батьків з метою з'ясування ролі та місця комп'ютера в родині. А також експеримент, що ґрунтується на вивченні продуктів діяльності дитини (а саме: малюнка), що доповнюється і підтверджуються даними спостереження за процесом малювання дітей та аналізом проведеного анкетування для батьків. Поєднання саме цих

методів наукового експерименту в повній мірі відповідає як цілям, так і завданням нашої роботи.

Зразок анкети для батьків з метою з'ясування ролі та місця комп'ютера в родині наведено в **Додатку Б**.

Спостереження – метод дослідження предметів та явищ об'єктивної дійсності, який полягає в їх навмисному і цілеспрямованому сприйманні. Він є одним з емпіричних методів соціально-психологічного дослідження, який виявляється в чуттєвому пізнанні явища чи досліджуваного предмета. Сутність його полягає в систематичному і цілеспрямованому сприйманні, фіксації психічних явищ з метою вивчення їх специфічних змін за певних умов, аналізу і використання у практичній діяльності. Цей метод широко використовується у педагогіці та психології для вивчення процесів сприймання та взаємовпливів, аналізу соціально-психологічного середовища, соціокультурної програми поведінки людини тощо. Спостереження вимагає активізації всіх психічних процесів особистості, особливо уваги та мислення [30, с. 217].

Перевага методу спостереження, порівняно з іншими, полягає в тому, що психіка виявляється в природних умовах, тобто спостереження дає інформацію про дії індивідів незалежно від їх установок на «бажану», «схвалювану» поведінку; дослідник може побачити особистість дитини в цілому, кожний факт сприймається як його частина; спостереження не обмежується віком, воно ведеться за усіма видами діяльності і поведінкою дитини будь-якого віку.

Експеримент є більш об'єктивним методом дослідження, ніж спостереження, оскільки його методика містить чіткі критерії фіксації та обробки даних. Однак він потребує тривалішої і ретельнішої підготовки.

Ефективність використання експериментальних методів у педагогічному дослідженні залежить від якості теоретичного аналізу, чіткого формулювання дослідницького апарату: мети, завдання та ін. Не менш важливо заздалегідь визначити конкретну кількість експериментальних об'єктів, тривалість експерименту та способи

одержання необхідної інформації на кожному його етапі. Цінність даних залежить від ретельності виконання програми експериментальної роботи, від поєднання його з іншими методами. Дбаючи про достовірність експериментальних даних, дослідник повинен дотримуватися інструкції експерименту, послідовності виконання завдань, уважно фіксувати особливості реакцій дітей і вихователя, уміти налагодити з ними контакт, володіти способами статистичної обробки фактів тощо.

Отже, констатувальний етап експерименту включав в себе такі стадії:

1) Підготовча – узгодження часу проведення та визначення виборчої сукупності досліджуваної групи, бесіда з вихователем.

2) Власне експеримент – на плановому занятті з малювання дітям було запропоновано намалювати малюнок на задану тему «Моя сім`я і комп`ютер». Перед початком заняття на робочих столах дітей лежали однакові аркуші паперу формату А5 та кольорові олівці 6 кольорів (червоний, жовтий, зелений, синій, коричневий, чорний).

Інструкція для проведення експерименту:

«Діти! Перед вами листи паперу і олівці. Намалюйте свою сім`ю та ваш комп`ютер (якщо він наявний вдома).

Коли закінчите, то принесіть будь-ласка мені ваші малюночки»

Орієнтовний час виконання малюнку – 20-25 хв.

3) аналіз і інтерпретація отриманих даних.

Аналіз продуктів діяльності дитини часто є елементом констатувального етапу експерименту. Цей метод традиційно використовують у вивченні індивідуальних особливостей дітей, їхніх інтересів і нахилів, ставлення до продуктивних видів діяльності.

Інтереси дітей є дуже різноманітними. В нашому експерименті ми аналізували такий продукт діяльності дитини як малюнок на задану тему «Моя сім`я і комп`ютер». Як і під час використання інших методів дослідження, перед вивченням продуктів діяльності дитини слід заздалегідь продумати його мету.

Для всіх дітей експериментальної групи створюють однакові умови (однакові матеріали: папір, фарби, олівці; усамітнене місце та певний час для самостійної діяльності). Дослідник має потурбуватися про мотивацію кожної дитини на одержання продуктивного результату, стежити, щоб діти працювали самостійно. Для нього неприпустиме втручання у процес створення продукту, оскільки це може обмежити свободу самовияву дитини.

Використання методу вивчення продуктів діяльності дає змогу дослідникові зібрати за короткий час багатий фактичний матеріал, який характеризує особливості світосприйняття, емоційних станів, стилю самореалізації дитини чи групи дітей. Неодноразово повторюючи його, дослідник наблизиться до об'єктивних висновків щодо закономірності отриманих даних, природності виявів стану дитини тощо.

Відповідно до завдань констатувального етапу експерименту малюнки дітей були проаналізовані відповідно до таких критеріїв:

1. Наявність у дітей комп'ютера вдома
2. Роль та місце комп'ютера в родині

Також для уточнення і доповнення експериментальних даних використовувалась бесіда з дітьми досліджуваної групи та проведення анкетування для батьків з метою з'ясування ролі та місця комп'ютера в родині. Метою бесіди було встановлення причин відмови деяких дітей зобразити на своїх малюнках комп'ютер або когось із членів родини. Співставивши дані бесіди, отримані малюнки дітей в ході експерименту, проаналізувавши результати анкетування для батьків, можна говорити про те, що майже у всіх дітей досліджуваної групи є комп'ютер вдома. А також вдалось з'ясувати цілі використання дітьми комп'ютера і наявність або відсутність у дітей доступу до мережі Інтернет.

Отже, даний експеримент дав нам змогу з'ясувати роль та місце комп'ютера в житті дітей досліджуваної групи. Запропонувавши дітям намалювати малюнок на тему «Моя сім'я і комп'ютер», ми змогли не тільки дізнатись про роль комп'ютера в житті дитини, але і про відносини

між членами родини. Це слугувало поштовхом для проведення індивідуальної бесіди з кожною дитиною. За допомогою бесіди, ми дізнались про моральне благополуччя кожної сім'ї та емоційний стан дитини. Адже це є важливим фактором при аналізі результатів нашого дослідження.

Аналіз результатів констатувального етапу експерименту

Проаналізуємо дані, що характеризують особливості використання дітьми комп'ютера.

В результаті спостереження за процесом малювання досліджуваної групи відповідно до розроблених критеріїв, було встановлено те, що у більшості дітей наявний комп'ютер вдома і вони активно його використовують в різних цілях.

Але були і ті діти, які відмовились зображувати комп'ютер. В ході бесіди з дітьми вдалось з'ясувати причини відмови. Перша причина: вдома комп'ютер взагалі відсутній. Друга причина: дитині не дозволяють користуватись комп'ютером.

Отримані дані під час бесіди та перегляду малюнків дітей подамо у вигляді гістограми (рис.1.2):

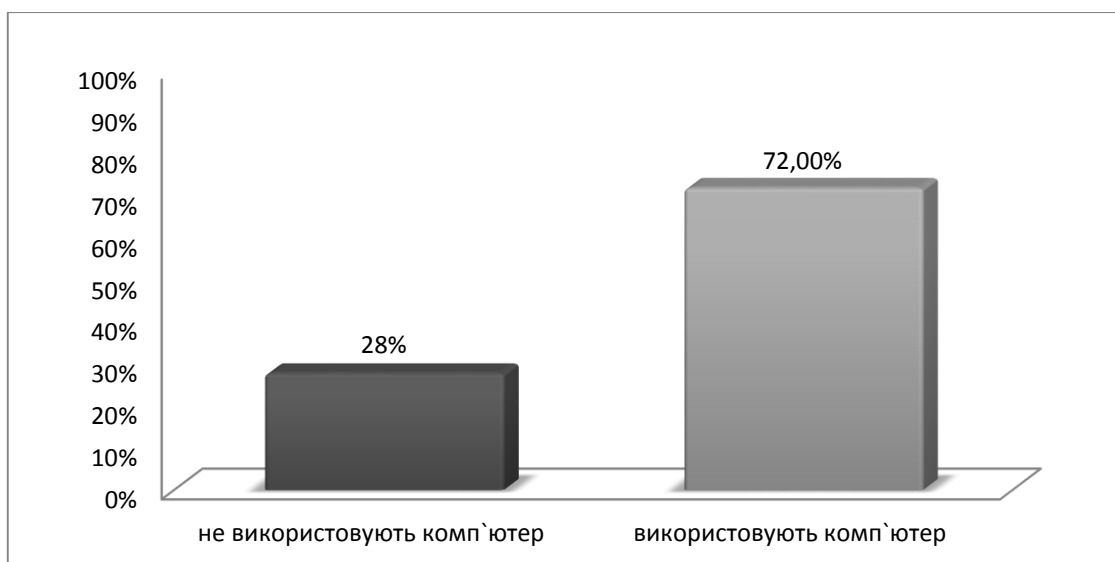

Рис. 1.2 Співвідношення використання комп'ютера досліджуваною групою

Отже, більша частина досліджуваної групи використовує комп'ютер (72%).

Дітей, що не використовують комп'ютер, значно менше – 28%.

Постановка в завдання дітям тематики «Моя сім'я і комп'ютер» дала змогу дослідити такі проблеми як:

- наявність або відсутність у дітей комп'ютера вдома
- роль та місце комп'ютера в житті дитини

Наявність або відсутність комп'ютера в родині характеризується матеріальним забезпеченням сім'ї або принциповою відмовою від використання інформаційно – комунікаційних технологій. Проведене анкетування для батьків, дало нам змогу дізнатись, про те, що деяким дітям забороняють використовувати комп'ютер. Вони аргументують це тим, що комп'ютер та мережа Інтернет несуть негативний вплив на здоров'я дітей і вони знаходяться в інформаційній небезпеці. А також батьки вважають, що у їхніх дітей може виникнути комп'ютерна залежність. Саме тому вони і забороняють дітям використовувати комп'ютер.

Також були батьки, які вважають, що використання комп'ютера дитиною є невід'ємною частиною життя дитини. Адже, заняття дітей на комп'ютері мають велике значення для розвитку їх інтелекту, моторики рук, зорово-моторної координації, поліпшують та розвивають пам'ять і увагу. В сучасних умовах розвитку освітньої системи України комп'ютер є своєрідним "інтелектуальним знаряддям", яке дозволяє людині вийти на новий інформаційний рівень.

Дошкільники виявляють високу зацікавленість до комп'ютера, його будови, функцій, можливостей, отримуючи при цьому хороший емоційний стан, задоволення. Працюючи на комп'ютері, дитина 6-го року життя діє з наочними екранними образами, які наділяє ігровим значенням. Старший дошкільник переходить від звичних йому практичних дій з предметами до дій з ними в образному плані (уявному, модельному, символічному). Робота дитини з комп'ютером формує передумови теоретичного мислення, здатність працювати в індивідуальному темпі [33].

Після проведення анкетування вдалось встановити, що батьки дозволяють дітям використовувати комп'ютер з метою оволодіння навичками комп'ютерної грамотності, для отримання різноманітної інформації (фільми, мультфільми, відвідання дитячих сайтів), для різних ігор. А також є ті батьки, які не дозволяють дітям використовувати комп'ютер.

Отримані дані анкетування подамо у вигляді гістограми (рис. 1.3):

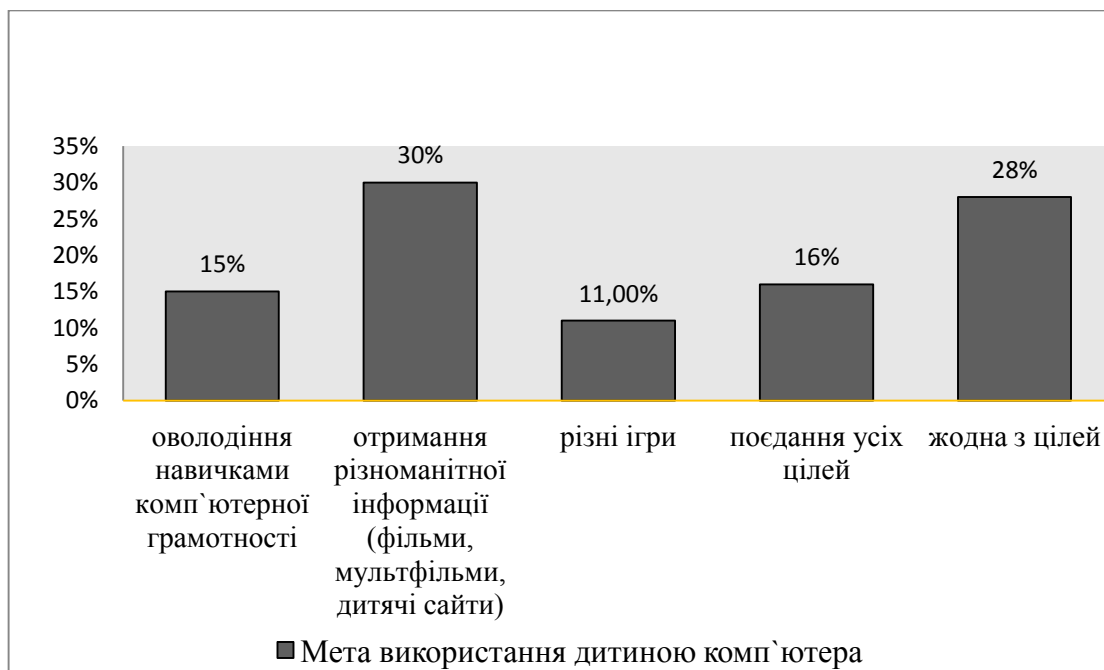

Рис. 1.3 Співвідношення використання комп'ютера досліджуваною групою за результатами анкетування для батьків

Отже, проаналізувавши результати констатувального етапу експерименту можна говорити про те, що мета використання комп'ютера досліджуваною групою, обумовлена батьківським дозволом або заборонаю на той чи інший вид діяльності за комп'ютером.

Комп'ютер, як інструмент для обробки інформації, може служити і потужним технічним засобом навчання і відігравати роль незамінного помічника у вихованні дошкільників. Комп'ютер може нести як позитивний так і негативний вплив на дитину. Тому будь – яка діяльність дитини за комп'ютером повинна відбуватись під наглядом дорослих [32, с. 162].

Спілкування з комп'ютером викликає в дітей жвавий інтерес, спочатку як ігрова діяльність, а потім і як навчальна. Цей інтерес лежить в основі формування таких важливих структур, як пізнавальна мотивація, довільні пам'ять й увага, адже саме ці якості забезпечують психологічну готовність дитини до навчання в школі.

Комп'ютерні ігри вчать дітей переборювати труднощі, контролювати виконання дій, оцінювати результати. Завдяки комп'ютеру стає ефективним навчання цілеспрямованості, плануванню, контролю і оцінки результатів самостійної діяльності дитини, через сполучення ігрових і не ігрових моментів. Дитина входить у сюжет ігор, засвоює правила, відповідно діє і прагне досягнення результатів. Крім того, практично у всіх іграх є свої герої, яким потрібно допомогти виконати завдання. Таким чином, комп'ютер допомагає розвинути не тільки інтелектуальні здібності дитини, але й виховати волевільні якості, такі як самостійність, зібраність, зосередженість, посидючість, спонукає дитину до співпереживання, допомоги героям ігор тощо, збагачуючи тим самим його ставлення до навколишнього світу.

Педіатри багатьох країн дійшли висновку, що дошкільники, які користуються комп'ютером, краще підготовлені до одержання середньої освіти. Як з'ясувалося, маленькі комп'ютерні користувачі набагато успішніше проходять тести на підготовку до школи в порівнянні з їхніми однолітками. У той же час, відеоігри не справляють подібного позитивного впливу на розвиток пізнавальних здібностей дітей, такий як робота з персональним комп'ютером [28, с. 115].

Однак, крім ігор, дошкільники, наслідуючи батьків, намагаються на комп'ютері ще й працювати: вони друкують, малюють, пробують користуватися різними пристроями та програмами. Використання комп'ютера поліпшує дитячі моторні навички й здібності щодо мов, допомагає розпізнавати цифри та літери.

Інтерес до комп'ютера у дітей старшого дошкільного віку проявляється в стійкому позитивному ставленні до нього, у бажанні і

прагненні діяти з ним, у перевазі цього виду діяльності іншим видам. Розвиток дітей в умовах взаємодії з комп'ютером ґрунтується на створенні в них відповідних мотиваційних установок, на зміні (при необхідності) характеру і обсягу завдань, на забезпеченні активності в роботі з комп'ютером, в ході якої діти поступово стають суб'єктами діяльності [28, с. 123].

Також перед нами було поставлене завдання провести анкетування для визначення ІКТ – компетентності педагогів (приклад анкети наведений у **Додатку В**). В анкетуванні брали участь 15 вихователів ДНЗ №30 «Світлячок» ВМР. Як виявилось, усі учасники використовують комп'ютер у своїй роботі. Вихователі використовують комп'ютер під час підготовки до занять, шукають потрібну наочність у мережі Інтернет, проводять заняття з використанням комп'ютерної техніки.

Також вихователі використовують різні електронні освітні ресурси своїй педагогічній діяльності, такі як: навчальні презентації, відеоролики, мультфільми з дидактичними завданнями, аудіо казки, музичні ігри, фізкультурні хвилинки, дидактичні, розвивальні ігри.

9 із 15 вихователів використовують ІКТ для самоосвіти та узагальнення власного педагогічного досвіду, наприклад: готуються до виступів, використовують матеріали з мережі інтернет, готують статті для публікації в електронному вигляді, публікують свої педагогічні розробки у мережі Інтернет.

Також більшість вихователів хотіли б підвищити свою кваліфікацію з використання ІКТ, а саме хотіли б поглибити свої знання у роботі з текстовим редактором Microsoft Word, з електронними таблицями Microsoft Excel, створювати презентації у Microsoft Power Point і т.д.

Тому, можна зробити висновок, що сучасний педагог прагне поглиблювати свою ІКТ-компетентність і йти в ногу з часом, адже комп'ютер – це помічник, який допомагає зробити навчально – виховний процес на багато цікавішим для дітей.

РОЗДІЛ II ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ В ДНЗ

2.1 Наявність комп'ютерно-ігрового комплексу, як найважливіша умова використання ІКТ в ДНЗ

Впровадження ІКТ в навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу повинно здійснюватися при умові наявності в ДНЗ комп'ютерно-ігрового комплексу, достатньої кількості навчально-методичної літератури, необхідного рівня програмно-технічного забезпечення та інших компонентів, обраного навчально-методичного комплексу.

Відомо, який великий вплив на інтелектуальний, емоційний та фізичний розвиток дитини має предметно-ігрове середовище. Як його невід'ємний елемент дедалі ширше застосовуються нові інформаційні технології (НІТ), в основі яких — комп'ютерна техніка [16, с. 4].

Використання комп'ютерної техніки в навчально-виховному процесі позитивно впливає на загальний розвиток дітей. Тож комп'ютер має входити в життя малечі через гру, конструювання, художню творчість та інші види символіко-моделювальної діяльності, Як показують дослідження Л. Венгера, Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Давидова, М. Поддякова, у дитини до п'яти років повністю розвивається символічна функція наочно-образного мислення, що є основним показником рівня розумового розвитку малюка в цьому віці. Саме тому, вже починаючи із середнього дошкільного віку, дитина здатна свідомо обирати спосіб дії, сприймати особливі умови, пропоновані комп'ютерною технологією.

Працюючи на комп'ютері, малюк має справу з наочними екранними образами, які він наділяє символічним, ігровим значенням, переходячи в

такий спосіб від звичних практичних дій з предметами до дії з ними в образному (модельному, символічному) плані. Засвоєння комп'ютерної техніки формує в дошкільнят передумови теоретичного мислення, що характеризується усвідомленим вибором способу дії для розв'язання поставленого завдання [25, с. 109].

До того ж діти, які володіють комп'ютерною технологією, більше підготовлені до мисленої діяльності, розвиток якої є запорукою успішного навчання в школі.

Застосування в дошкільньому вихованні ІКТ в органічному поєднанні з традиційними засобами виховання сприяє підвищенню загальної якості виховання, розвитку творчої особистості. Але тут визначальними є компетентність вихователя щодо предмета навчання й застосовуваних ним методів та засобів, а також розвивальний зміст комп'ютерних програм.

Використання комп'ютера у ДНЗ слід розглядати як потужний дидактичний засіб, який залучає дітей до активної праці, підвищує їхній інтерес до навчання, сприяє кращому засвоєнню матеріалу і підвищує ефективність учіння. Використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання на заняттях мають такі позитивні аспекти: емоційний, виховний, психологічний, дидактичний, інформаційно-демонстративний [25, с. 111].

Комп'ютер — один із сучасних засобів інтелектуального розвитку дітей у дошкільньому навчальному закладі. Забезпечення дієвості, результативності та безпечності застосування цього засобу передусім залежить від професійного підходу педагогів до планування впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес [8, с. 117-118].

Основи комп'ютерної грамотності та ознайомлення дітей з навколишнім світом за допомогою комп'ютера є складовою варіативної частини змісту Базового компонента дошкільньої освіти. Тож для діяльності дошкільнього навчального закладу комп'ютеризація педагогічного процесу є викликом часу, що потребує розв'язання низки завдань, зокрема:

- підвищення комп'ютерної грамотності педагогів;

- створення безпечного комп'ютерно-ігрового середовища в умовах дошкільного навчального закладу;
- вивчення перспективного досвіду застосування комп'ютерних технологій в роботі з дошкільниками;
- систематизація, поповнення наявного банку мультимедійних презентацій (фото-,відео-), розвивальних ігор та розроблення нових презентацій, ігор для оптимізації освітнього процесу;
- розроблення системи використання комп'ютерних ігор, презентацій тощо.

Комплекс комп'ютерно-орієнтованих засобів розвитку дитини включає:

- а) периферійний комп'ютерний пристрій, який полегшує управління комп'ютерною грою;
- б) спеціальні дитячі комп'ютерні меблі;
- в) багатофункціональне ігрове обладнання.

Ці та інші компоненти становлять розвиваюче середовище комп'ютерно-ігрового комплексу (КІК). Сюди входять: комп'ютерна зала, ігрова зала, спортивний комплекс, кімната релаксації (психологічного розвантаження). Усі приміщення знаходяться поряд одне з одним, ізольовані від інших зал з підвищеним рівнем шуму (гімнастичної, музичної) [26, с. 10].

Ідея виховання покоління, з ранніх років психологічно підготовленого до використання персональних і професійних комп'ютерів, є важливою і перспективною для сучасного суспільства. Особливо гостро ця вимога звучить по відношенню до дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Введення комп'ютера в систему дидактичних засобів дитячого саду може стати потужним чинником збагачення інтелектуального, естетичного, морально-екологічного розвитку, підвищити загальний рівень і ефективність освітньо-виховної роботи в дошкільних закладах. Використання комп'ютера повинно бути не самоціллю, а засобом виховання і розвитку творчих здібностей дитини, формування її

особистості. Педагоги повинні знати, що комп'ютерні ігри не замінюють звичайні, а лише доповнюють їх, збагачуючи педагогічний процес новими можливостями, а думка дитини - новими «механізмами». Дитина, сидячи за комп'ютером, зобов'язана спочатку подумати, яку клавішу комп'ютера натиснути, щоб їжачок влучив у свій будиночок на екрані. Повноцінно використовуючи нові, більш високі за рівнем класу ігри, ми навчаємо дитину вмінню оперувати символами, узагальненими образами, формуючи при цьому достатньо розвинене мислення, творчу уяву [13, с. 124].

Поділяючи точку зору багатьох дослідників, мабуть, основною метою використання комп'ютера в дошкільній установі слід вважати всебічний розвиток дитини, підготовку її до життя й діяльності в „комп'ютерній дійсності”, тобто формування у неї позитивного емоційного ставлення до комп'ютера, сприйняття його як помічника в різних видах діяльності, розуміння його призначення й можливостей для досягнення поставленої мети. Адаптація до комп'ютерного світу не тільки полегшить дитині входження в доросле життя, але й буде сприяти ефективності навчання за допомогою комп'ютера й використання його в ігровій діяльності [35, с. 117].

Інтерес до комп'ютера у дітей старшого дошкільного віку проявляється в стійкому позитивному ставленні до нього, у бажанні і прагненні діяти з ним, у перевазі цього виду діяльності іншим видам. Розвиток дітей в умовах взаємодії з комп'ютером ґрунтується на створенні в них відповідних мотиваційних установок, на зміні (при необхідності) характеру і обсягу завдань, на забезпеченні активності в роботі з комп'ютером, в ході якої діти поступово стають суб'єктами діяльності. А все це веде до усвідомлення дитиною своїх можливостей, свого росту, збільшення самостійності в спілкуванні з комп'ютером і, як наслідок – до вирішення основного завдання – розвитку особистості, адаптованої до „комп'ютерної діяльності”.

Водночас існують альтернативні думки щодо використання комп'ютера в дошкільному віці. Учені спираються на твердження про

шкоду, якої завдає комп'ютер інтелекту дитини, оскільки в основі комп'ютерних ігор – моторні реакції, а не свідомі психічні діяльності. У маленьких комп'ютерних гравців, на відміну від тих, хто малює, ліпить, моделює з натуральних предметів та ін., значно гірше розвиваються лобові частини мозку, які регулюють самоконтроль, удосконалюють пам'ять, сприяють накопиченню знань, тобто відповідають за інтелектуальний розвиток. Попри все, слід враховувати, що комп'ютер шкодить фізичному розвитку дитини, оскільки є джерелом електромагнітних коливань.

Використання комп'ютерів для занять з дітьми в дошкільних навчальних закладах ще не стало масовим, а тільки починається. Ідея виховання нового покоління, підготовленого до роботи з комп'ютером, – важлива і перспективна як для розвитку суспільства в цілому, так і для самого покоління. Адже комп'ютер міцно ввійшов у науку, промисловість, культуру нашого суспільства. А для майбутнього покоління він стане часткою їхнього життя [13, с. 138].

Застосування комп'ютерно-ігрового комплексу в дошкільному закладі створює умови для:

- формування у дітей здатності орієнтуватися в інформаційних потоках навколишнього світу;
- опанування практичних засобів роботи з інформацією на рівні вікових можливостей;
- формування вміння обмінюватися інформацією за допомогою сучасних технічних засобів, що сприятиме досягненню успіху в будь-якій діяльності в сучасному інформаційному суспільстві [26, с. 12].

З інтеграцією ІКТ в освітній процес з'являються можливості розширення його змістового наповнення. Навчальна інформація при цьому стає доступнішою для сприймання дошкільниками

ІКТ дає змогу підвищити інтерактивність освітньої системи в дошкільних закладах, перейти від пояснювально-ілюстративного способу навчання до діяльнісного, за якого дитина стає активним суб'єктом, а не пасивним об'єктом педагогічної дії. Тож навчання дітей дошкільного віку

із застосуванням інтерактивних комплексів стає якіснішим, цікавішим і продуктивнішим, сприяє усвідомленому за-своєнню знань та формуванню мотивації до навчання, а головне - сприяє адаптації дітей до життя в інформаційному суспільстві.

Сучасну освіту неможливо уявити без нових інформаційних технологій. Вітчизняний та зарубіжний досвід інформатизації освітнього середовища свідчить про те, що ІКТ дає змогу значно підвищити ефективність навчально-виховної роботи. А педагог, який вмiло володіє ІКТ та інформацією, має новий стиль мислення, принципово iнакше оцінює проблеми, раціонально організовує свою педагогічну діяльність [30].

Рiвень комп'ютеризації є вирішальним показником дiєздатності сучасного дошкільного закладу.

2.2 Раціональний добір комп'ютерних навчально-розвивальних програм для дітей старшого дошкільного віку

Комп'ютер у життя дитини може увійти лише через гру, тому в дошкільних навчальних закладах розвивальне середовище функціонує як комп'ютерно-ігровий комплекс. Правильне використання комп'ютерних технологій у дошкільних навчальних закладах потребує застосування комп'ютерних програм. Слід відрізнити комп'ютерні програми та комп'ютерні ігри. У багатьох іграх та програмах присутні елементи новизни, сюрпризності, незвичності, в них використовуються засоби заохочення, що так любляють діти, а найбільше любляють використання електронних фізкультхвилинок.

Застосування комп'ютерів, мультимедіа та інформаційних технологій у якості дидактичних засобів використовується для підвищення мотивації та індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей дітей та для створення благополучного дошкільного емоційного фону. Використання

мультимедіа у навчанні не тільки збільшує швидкість передачі інформації дітям та підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку таких процесів як увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення, розвиває почуття кольору, композиції, бере участь у інтелектуальному, емоційному та моральному розвитку дітей [58].

Новизна комп'ютера та інтерактивного обладнання відображаються в розширенні та збагаченні змісту знань, умінь та навичок дитини, в інтенсифікації створення структурних комплексів інтелектуального та мотиваційно-емоційного характеру, у зміні динаміки процесу психічного розвитку. Комп'ютерні ігри зазвичай є розвивальними програмами [58].

Навчальна гра має подвійний зміст: ігровий - реалізація творчого задуму та одержання дитиною винагороди; навчальний - придбання знань, умінь і навичок за допомогою діяльності за заданими правилами.

Застосування у дошкільних навчальних закладах комп'ютерних ігор допомагає дитині зрозуміти, що на екрані присутнє зображенні речей, а не реальні речі. У процесі гри дитина подорожує за певним сюжетом, що супроводжується яскравими зображеннями відомих дитині персонажів, завдання з кожним кроком ускладнюються. Дитину це захоплює, їй цікаво, що буде далі, вона хоче виграти. Саме завдяки цьому дитина стає зосередженою, такі програми розвивають увагу.

Застосування в практиці дитячого садка навчальних і розвивальних програм допомагає дитині виконувати різноманітні завдання, контролювати, аналізувати свої дії, виправляти помилки. Зазвичай комп'ютерні ігри сприяють розвитку відразу декількох навичок. Важливим є і той факт, що комп'ютер зрівнює можливості дітей, тобто навіть діти з недостатнім рівнем розвитку можуть добре опанувати навчальний матеріал, а іноді в комп'ютерних іграх саме вони стають переможцями. Це пояснюється тим, що весь сюжет комп'ютерних програм є захоплюючим, дитина отримує позитивні емоції, а прагнення до перемоги стимулює ігрові дії і сприяє точному і швидкому проходженню гри. Якщо дитину не цікавить певний вид занять, то помічником тут може стати саме

комп'ютер. Потрібно підібрати комп'ютерну програму, яка відповідає змісту традиційного курсу навчання. Дитина буде грати в цікаву гру, а разом з тим, набувати навиків відповідних навичок. При правильному використанні в комплексі традиційних занять і комп'ютерних програм в дитини з'являється підвищений інтерес до даного виду занять [59].

Застосування комп'ютерно-ігрового комплексу в системі дошкільного виховання допомагає через гру формувати у дітей психологічну готовність до роботи з обчислювальною технікою у школі.

Вихователі використовують програму "Математика", яка дає можливість перевірити отримані знання та програму "Мозаїка", за якою діти вчаться за допомогою комп'ютера малювати геометричні фігури, вибирати кольори .

Сучасні комп'ютерні технології дозволяють вихователям навіть без професійних навичок роботи за комп'ютером застосовувати його в навчально-виховному процесі дитячого садка. В більшості програм передбачено її робота з диску. Диск завантажується автоматично і завдання з'являються на екрані. Отже, для того щоб використати бажану комп'ютерну програму необхідно лише знати як включається комп'ютер та мати елементарні навички роботи з клавіатурою та маніпулятором "Миша".

На нашу думку, комп'ютерні програми слід використовувати комплексно. Для цього необхідна співпраця вихователя і батьків. Часто батьки дітей дошкільного віку вдома використовують комп'ютерні ігри, які не відповідають віку дітей: вони є агресивними, з негативними героями (зомбі, привиди, мисливці), включають сцени насильства і використання зброї. Тому необхідно вчасно провести бесіду з батьками дітей про використання комп'ютерних ігор вдома. Їх потрібно познайомити з програмами, які використовуються в дошкільному навчальному закладі, які планується використати в майбутньому та обговорити можливі варіанти використання комп'ютерних розвивальних ігор в домашніх умовах [58].

Важливо відзначити, що інформаційно-комунікаційні технології можна успішно використовувати в освітній діяльності педагогів(обмін досвідом роботи з іншими педагогічними колективами, ППД роботи кращих вихователів, участь в різноманітних конкурсах і т.д.)

Інтенсивний розвиток інформаційних і комп'ютерних технологій, загальна комп'ютеризація закладів освіти, швидке збільшення парку домашніх комп'ютерів, порівняно простий доступ у світову комп'ютерну мережу Інтернет робить дуже актуальним створення спеціалізованих сайтів для дітей та батьків.

Комп'ютер для дітей дошкільного віку є і добрим другом, партнером у грі, і терплячим вчителем, справедливим суддею, надійним помічником в оволодінні мистецтвом творчого мислення.

У своїй роботі вихователі використовують низку комп'ютерних програм-ігр "Жабеня", "Зоряні пірати" (спрямовані на розвиток логічного мислення, швидкість реакції, уваги, спостережливості), "Лінгвістон", "Місто пригод" (ігри, що дозволяють "подорожувати", розвивають пам'ять, здатність швидко зорієнтуватися в просторі), авторських програм "Правила руху" (вивчення геометричних фігур), "Розмова по телефону" (лабіринт, що розвиває вміння відстежити маршрут), "Розфарбуй прапори" (виробляє навички комбінаторики).

Комп'ютерні програми повинні враховувати вікові особливості дітей. Навчальні програми повинні зберігати елементи гри. Діагностуючі комп'ютерні програми краще використовувати у старшій групі. Граючись у комп'ютерні ігри, дитина краще розвивається, може набагато легше опановувати літературу, українську та іноземні мови, навчитися розв'язувати задачі.

Як стверджують, комп'ютерні ігри допомагають реалізувати дитячі мрії про реалістичні світи. Комп'ютерні програми і ігри допомагають дошкільнятам стати активними суб'єктами навчально-виховного процесу.

За допомогою комп'ютерних програм діти дошкільного віку вчаться розпізнавати, розрізняти, називати форму, розмір, колір предметів,

ознайомлюються з кількісними співвідношеннями, числом, цифрою, з просторовими поняттями, а також розширюють і уточнюють уявлення дитини про навколишній світ, розвивають мислення, уяву, мовлення, збагачують словниковий запас тощо. Комп'ютерні ігри не повинні замінювати традиційні форми ігор, а доповнювати їх. Потрібний ретельний добір цих ігор і дотримання гігієнічних норм роботи за комп'ютером. За таких умов комп'ютерні ігри будуть ефективним засобом розвитку дитини дошкільного віку.

Аналіз комп'ютерних навчально-розвивальних програм для дітей старшого дошкільного віку

1. Пізнайко

Жанр: Розвиваючі ігри для дітей від 2 до 6 років

Опис: Розвиваючі ігри для дітей віком 2-6 років українською мовою. Додаток до журналу "Пізнайко від 2 до 6". Розроблений відповідно до навчальних програм провідними педагогами України. На дисках – захоплюючі пригоди (5 розвиваючих завдань), казка на ніч, розмальовка та

пісенька.

Всі завдання озвучені та керуються мишкою, тож дитина може бавитись самостійно.

№1. Розвиток уяви

№2 Вивчення букв

№3 Розвиток мислення

№4 Розвиток дрібної моторики рук

№5 Орієнтування

№6 Етикет

№7-8 Розвиток мовлення

№9 Вчимося рахувати

№10 Розвиток уваги

№11 Геометричні фігури

№12 Читаємо по складах

2. Снігова королева

Це різнобарвна, надзвичайно смішна і розважальна гра для самих маленьких. Діти зможуть проявити свою спостережливість і гарну пам'ять під час гри в крижане озеро, похвалитися своїми математичними знаннями під час подорожі з Гердою. А також

перевірити швидкість реакції в закритому палаці Снігової Королеви. Однак найбільше задоволення чекає маленьких геніїв, які завдяки своїй фантазії зможуть спробувати себе в ролі модельєра, спеціаліста з вирощування чарівних рослин, кінорежисера, поета і художника.

Ігри:

- Примірювальна "Чотири пори року"
- Таємниці крижаного озера
- Велика подорож Герди
- Незвичайні розповіді незвичайних квітів
- Закритий Палац
- Чарівне вирощування зачарованих рослин

3. Як дружили Вовк та Заєць

Подорожуючи казками дитина зможе розмальовувати малюнки, складати пазли, шукати відмінності, а також слухати казки,

відгадувати загадки, слухати та вивчати віршики про героїв казок.

Проста і зрозуміла в освоєнні програма допоможе розвинути у дитини посидючість, зорову пам'ять, увагу, логічне мислення, збільшить словниковий запас і кругозір.

Перше знайомство з комп'ютером варто починати саме з таких програм!

Диск призначений для дітей віком від 2-х років.

4. Правила дорожнього руху для самих менших

Опис: Цей мультимедійний диск розповість дітям про правила дорожнього руху в захоплюючій і веселій формі. Тут вони знайдуть відповіді на дуже важливі питання: як переходити дорогу, що показує регулювальник, як потрібно вести себе в транспорті і що робити, якщо ти загубився.

В ігровому розділі дитині належить закріпити на практиці отримані знання: їй пропонується знайти вихід з різноманітних дорожніх ситуацій, зображених на барвистих картинках. Ця ігрова програма допоможе вашій дитині стати грамотним пішоходом!

- Як безпечно переходити вулицю: пішохідний перехід, «острівець безпеки», регулювальник

Гра для дітей: 47 дорожніх ситуацій з картинками, запитаннями та відповідями

- Правила поведінки в транспорті і на вулиці
- Що робити малюкові, якщо він загубився
- Найважливіші номери телефонів, які повинен знати кожна дитина
- Головні дорожні знаки для маленьких пішоходів [57].

2.3 Професійна підготовка вихователя, як умова ефективного застосування ІКТ в роботі з дітьми старшого дошкільного віку

Досить важливою умовою є професійна підготовка вихователя та його творчий потенціал (інтенсивність використання творчих методик, доповнення та вдосконалення навчальних планів, використання інноваційних методик, варіативність індивідуалізованих і диференційованих навчальних завдань).

Аналіз теоретико-методологічних засад формування у дошкільників навичок роботи з ІКТ дозволив виявити педагогічні умови, врахування яких у навчальному процесі відкриває додаткові можливості підвищення рівня пізнавальної активності. До таких умов належать:

- організація роботи на персональному комп'ютері відповідно до вікових особливостей і можливостей дітей дошкільного віку;
- здійснення управління процесом пізнавально-ігрової діяльності вихователем, який має необхідну підготовку щодо використання інформаційно - комунікаційних технологій в своїй професійній діяльності, володіє певними знаннями, вміннями й навичками предметної галузі «Інформатика», знає особливості впровадження програмних засобів навчального призначення в ДНЗ;
- використання інтегрованих завдань міжпредметного змісту;
- поєднання репродуктивної і продуктивної діяльності з поступовим зростанням частки самостійної і творчої роботи;
- раціональне використання інформаційно-комунікаційних технологій та спеціальних програмних засобів у системі дошкільної освіти [45, с.17].

Дотримання в навчально-виховному процесі ДНЗ сукупності вказаних умов буде сприяти більш ефективному формуванню у дошкільників навичок роботи з ІКТ та підвищенню рівня пізнавальної активності ніж при традиційній навчально-ігровій діяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології надають величезні можливості в поглибленні ерудиції дитини. За допомогою комп'ютерно - орієнтованих засобів навчання та міжнародних або регіональних комп'ютерних мереж стає можливим активне заохочування дітей до подорожей музеями світу, бібліотеками, країнами. Це сприяє не лише розширенню знань дитини, а й підтримує її різноманітні здібності.

Не потрібно фетишизувати комп'ютер, а треба розглядати його як звичайний новий засіб навчання, прагнучи знайти його місце в системі дошкільної освіти з огляду на вимоги валеологічності (здатності зберігати й примножувати фізичне та психічне здоров'я дітей).

Комп'ютерно-ігрове середовище буде розвивальним і безпечним, якщо ним мудро керуватиме педагог. Вихователь повинен подбати, щоб яскраві комп'ютерні образи, розважальний елемент не заступили розвивального ефекту роботи. Слід враховувати особливості дитячого сприймання та засвоєння інформації.

Саме тому впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес дошкільного закладу необхідно починати з формування ІКТ компетентності вихователів [45, с. 18].

ІКТ-компетентність заслуговує на особливу увагу тому, що саме вона дає можливість особистості бути сучасною, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки в своїй професійній діяльності. Слід відмітити, що майже всі науковці виділяють цю компетентність як обов'язкову складову професійної компетентності педагога. Важливість формування ІКТ грамотності педагогів, створення неперервної системи підвищення кваліфікації в галузі ІКТ чітко відображена в Міжнародній програмі ЮНЕСКО «Інформація для всіх», оскільки саме від вихователів залежить розвиток інформаційної культури дітей дошкільного віку.

Педагог має досконало володіти комп'ютерною грамотою, щоб уміти відібрати корисний матеріал і захистити дитину від негативних впливів

комп'ютерної гри. Комп'ютер – це допоміжний засіб навчання й розвитку, який не може повністю замінити ні іншу наочність, ні вихователя.

ІКТ-компетентність педагога це здатність педагога використовувати інформаційні і комунікаційні технології для здійснення інформаційної діяльності (пошуку інформації, її визначення і організації, управління і аналізу, а також її створення і розповсюдження) в своїй професійній сфері.

А саме:

- здійснювати інформаційну діяльність по збору, обробці, передачі, збереженню інформаційного ресурсу, по продукуванню інформації з метою автоматизації процесів інформаційно-методичного забезпечення;

- оцінювати і реалізовувати можливості електронних видань освітнього призначення і розподіленого в мережі Інтернет інформаційного ресурсу освітнього призначення;

- організувати інформаційну взаємодію між учасниками освітнього процесу і інтерактивним засобом, що функціонує на базі засобів ІКТ;

- створювати і використовувати психолого-педагогічні діагностичні методики контролю і оцінки рівня знань учнів, їх просування в навчанні;

- здійснювати навчальну діяльність з використанням засобів ІКТ в аспектах, що відображають в Базовому компоненті дошкільної освіти [45, с. 22.].

Комп'ютер сьогодні посідає значне місце в освітньому в освітньому процесі. Він є засобом оптимізації навчальної діяльності дошкільників і розвитку їхніх життєвих компетентностей, своєрідним «інтелектуальним знаряддям». У процесі роботи на комп'ютері розвиваються особистісні якості, які в майбутньому житті сприятимуть реалізації потенціалу особистості дитини та дає змогу їй почуватися компетентною.

Сьогодні виграє той педагогічний працівник, який не лише може дати базові знання дитині, а й спрямувати її на самостійне оволодіння

ними. Для розвитку у малюків стійкого пізнавального інтересу педагог має докладати неабияких зусиль.

Перед ним стоїть завдання зробити заняття цікавим і насиченим інформацією, яка спонукала б дітей до активної пізнавальної діяльності. Тобто пропонований матеріал педагогічним працівником для пізнання має містити елементи надзвичайної, дивовижної, несподіваної інформації, такої, що викликає у дошкільників інтерес до освітнього процесу і допомагає створити позитивну емоційну атмосферу навчання. Лише такий підхід до організації освітнього процесу сприятиме розвитку розумових здібностей дітей [45, с. 25].

Нині особливого значення набуває усвідомлення сучасним педагогом - «дошкільником» принципово нових вимог до педагогічної діяльності, його готовність використовувати інформаційно-комунікаційні технології як допоміжний навчальний та виховний ресурс. Тож методична робота у ДНЗ має бути спрямована на розв'язання таких завдань, як-от:

- підвищення професійного рівня педагогів шляхом реалізації безперервної освіти;
- сприяння зниженню психологічної напруги при освоєнні комп'ютерної техніки;
- розробка відповідного навчально-методичного забезпечення для використання інформаційно-пошукових систем, мультимедійних, телекомунікаційних та мережевих технологій;
- формування інформаційної культури педагогічних працівників;
- підготовка педагогів до практичного використання засобів ІКТ у своїй професійній діяльності;
- систематизація, оновлення та поповнення інформаційних ресурсів;
- розробка й апробація технологій мультимедійного супроводу освітнього процесу;
- розширення використання ІКТ у роботі з батьками;
- розробка системи консультативної методичної підтримки з

метою підвищення інформаційної компетентності педагогів;

- створення банку комп'ютерних навчальних програм, дидактичних та методичних матеріалів із використання ІКТ у роботі ДНЗ;
- створення комплексної інтегрованої моделі організації методичної роботи з педагогічними кадрами [17, с. 22].

Розв'язання проблем формування професійної компетентності педагога в умовах інформатизації освіти вимагає зміни вмісту існуючої системи підготовки педагогічних кадрів і створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для впровадження сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій у освітній процес. Проте через професійні й особистісні відмінності педагогів можуть виникати труднощі під час формування у них інформаційно-комп'ютерної компетентності.

Використання ІКТ в освітньо–виховному процесі сучасного вихователя повинно бути комплексним та інтегрованим, охоплювати всі розділи програми та здійснюватись під час різних режимних моментів – це раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними.

Основні аспекти інформаційно-комунікаційної культури особистості спрямовані на формування системи понять і термінів, практичних вмінь і навичок у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, базових знань про загальні принципи застосування ІКТ, формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної та творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності. [17, с. 23].

Лише чітке всебічне планування, систематична робота з упровадження та розвитку ІКТ, навчання персоналу і постійний контроль за втіленням таких інновацій в освітній процес дає змогу дошкільному навчальному закладу йти в ногу з часом.

Саме тому вихователі–методисти повинні використовувати різні форми роботи з педагогами:

- відкриті покази, на яких педагоги представляють успішний досвід упровадження інформаційних технологій в освітній процес;

- майстер-класи, де вихователі вчаться методам і прийомам роботи з дітьми з використанням інформаційних технологій;
- педагогічні майстерні та наставництво, роботу в парах, де педагоги спілкуються та переймають досвід тих вихователів, які можуть посприяти в освоєнні та застосуванні нових технологій;
- навчальні та тематичні семінари, які проводить вихователів-методист з метою удосконалення вмінь та навичок вихователів. Наприклад: «Як створити мультимедійну презентацію», «Підготовка наочних та дидактичних матеріалів засобами Інтернет» [17, с. 24].

Трансформування традиційних підходів до освітнього процесу здійснюється завдяки володіння педагогами інформаційно-комунікаційними технологіями, що сприяє організації сучасного освітнього процесу згідно з вимогами XXI століття та розвитку у дітей навичок, необхідних для успішної життєдіяльності у XXI столітті [17, с. 30].

ВИСНОВКИ

Теоретичне дослідження педагогічної літератури з питань вивчення проблеми використанні інформаційно-комунікаційних технологій в ДНЗ в роботі з дітьми старшого дошкільного віку, дозволяє говорити про актуальність та важливість даної проблематики у зв'язку з її недостатньою вивченістю з погляду її педагогічної значущості.

1. Здійснивши теоретичний аналіз проблеми впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в ДНЗ, можемо сказати, що інформаційно-комунікаційні технології та їх упровадження у сферу дошкільної освіти відіграють важливу роль для розвитку особистості дитини старшого дошкільного віку. Чим раніше комп'ютер увійде у світ дитини, тим меншим буде психологічний бар'єр між нею і машиною, оскільки у дитини практично немає страху перед технікою.

2. Використання комп'ютера в навчально-виховних цілях у дошкільному навчальному закладі вимагає дотримання вимог щодо організації як самих занять, так і всього режиму в цілому.

Для підтримки стійкого рівня працездатності і збереження здоров'я дітей велике значення мають санітарно-гігієнічні умови, у яких проходять заняття за комп'ютером. Вони можуть проводитися лише в присутності вихователя або викладача. Найкращим варіантом буде комп'ютерно-ігровий комплекс, який складається з комп'ютерної зали і зали релаксації. Також потрібно дотримуватись психолого - педагогічних вимог. Заняття мають проводитись у вигляді бесіди педагога (який має відповідну підготовку) та практичної діяльності на комп'ютері. Для практичних занять слід використовувати навчально-розвивальні та ігрові комп'ютерні програми, спеціально розроблені для дошкільнят, зміст та оформлення яких відповідає віковим психофізіологічним особливостям дітей. Інше програмне забезпечення не використовується.

Отже, стан здоров'я і загальне самопочуття дітей під час роботи за комп'ютером значною мірою залежать від правильної організації занять,

раціонального обладнання робочих місць, дотримання санітарно-гігієнічних, педагогічних, психологічних вимог щодо утримання комп'ютерного обладнання, приміщення та самої організації навчально-виховного процесу.

3. Використання ІКТ в освітньо-виховному процесі сучасного вихователя повинно бути комплексним та інтегрованим, охоплювати всі розділи програми та здійснюватись під час різних режимних моментів – це раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними.

Основні аспекти інформаційно-комунікаційної культури особистості спрямовані на формування системи понять і термінів, практичних вмінь і навичок у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, базових знань про загальні принципи застосування ІКТ, формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної та творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності.

4. Здійснений аналіз результатів констатувального етапу дослідження, дозволив з'ясувати роль та місце комп'ютера в житті дітей досліджуваної групи. Було встановлено, що більша частина досліджуваної групи використовує комп'ютер (72%), а дітей, що не використовують комп'ютер, значно менше – 28%.

Проведене анкетування для батьків, дало нам змогу дізнатись, про те, що деяким дітям забороняють використовувати комп'ютер. Вони аргументують це тим, що комп'ютер та мережа Інтернет несуть негативний вплив на здоров'я дітей і вони знаходяться в інформаційній небезпеці. А також батьки вважають, що у їхніх дітей може виникнути комп'ютерна залежність. Саме тому вони і забороняють дітям використовувати комп'ютер.

Проведене анкетування вихователів дозволило з'ясувати, що усі учасники використовують комп'ютер під час підготовки до занять, шукають потрібну наочність у мережі Інтернет, проводять заняття з використанням комп'ютерної техніки.

5. Отже, інтерес до комп'ютера у дітей старшого дошкільного віку проявляється в стійкому позитивному ставленні до нього, у бажанні і прагненні діяти з ним, у перевазі цього виду діяльності іншим видам. Розвиток дітей в умовах взаємодії з комп'ютером ґрунтується на створенні в них відповідних мотиваційних установок, на зміні (при необхідності) характеру і обсягу завдань, на забезпеченні активності в роботі з комп'ютером, в ході якої діти поступово стають суб'єктами діяльності.

Саме тому все це веде до усвідомлення дитиною своїх можливостей, свого росту, збільшення самостійності в спілкуванні з комп'ютером і, як наслідок – до вирішення основного завдання – розвитку особистості, адаптованої до „комп'ютерної діяльності”.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7. - С. 4-19.
2. Берестова, Л.І. Соціально-психологічна компетентність як професійна характеристика керівника: автореф, дисс. ... канд. психол. наук / Л.І. Берестова. - Москва, 1994. - 25 с.
3. Белкін, А.С. Компетентність, професіоналізм, майстерність / А.С. Белкін. - Челябінськ: ВАТ «Юж. - Урал. кн. Видав.», 2004 -176 с.
4. Булгакова Н.Н. Знакомство с комп'ютером в детском саду // Информатика – 2001.- №18– с. 16-17.
5. Ващенко Г. Загальні методи навчання / Г. Ващенко. - К. : Українська видавнича спілка, 1997. - 441 с.
6. Великий А.П. Перспективи інформатизації в Україні / А.П. Великий. – К.: 1996.
7. Впевнений старт : програма розвитку дітей старшого дошкільного віку // Палітра педагога. - 2012. - № 3. - С. 3-25.
8. Воронковська М. О. Використання інформаційних технологій у дошкільній освіті / М. О. Воронковська, Т. А. Сиротенко, С. В. Панченко // Дошкільний навчальний заклад. - 2012. - № 3. - С. 2-12.
9. Галяпа М. М. Портфоліо як засіб самовдосконалення педагога / М. М. Галяпа // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2011. - № 1. - С. 22-27.
10. Гиркин И.В. Нові підходи до організації навчального процесу з використанням сучасних комп'ютерних технологій / И.В. Гиркин // Інформаційні технології – № 6 – 1998.
11. Горбунова, Л.Н. Підвищення кваліфікації педагогів у галузі ІКТ в умовах розвитку шкільної освіти / Л.М. Горбунова, А.М. Семибратов / Педагогічна інформатика. - 2004. - № 3 - С. 3 - 10.
12. Гороль П.К., Гуревич Р.С., Коношевський Л.Л., Шестопалюк О.В. Сучасні інформаційні засоби навчання. – Вінниця: ВДПУ імені

М.Коцюбинського, 2004. – 535 с.

13. Гурьев С. В.Необходимые условия для проведения занятий детей дошкольного возраста с компьютером / С.В. Гурьев, 2008. – 144 с.

14. Дементієвська Н.П. Як можна комп'ютерні технології використати для розвитку учнів та вчителів // Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання / За ред. С.Д.Максименка, М.Л.Смульсон. – К.: Міленіум, 2005. -Т. 8, вип. 1. – 238 с.

15. Дьяконов В. Мультимедиа–ПК. // Домашній комп'ютер, №1 1999р.

16. Єресько О. Освіта в Україні: курс - на ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій / О. Єресько // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2012. - № 1. - С. 4-5.

17. Іванова О. Підвищення інформаційно-комп'ютерної компетентності педагогів//Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. - №2. – С. 22-30.

18. Іванова С. М. Вплив комп'ютерних ігор на формування елементів логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку [Електронний режим]/С.М.Іванова–Режим доступу:

<http://www.nbuv.gov.ua/eournals/ITZN/em2/content/07ismaps.html>

19. Ільченко Т. В. Розширюємо можливості спілкування з батьками: електронні засоби інформування / Т. В. Ільченко.- 2012. - № 3. - С. 20-23.

20. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : автореф. дис. к.пед.н.: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Імбер Вікторія Іванівна. – Вінниця, 2008. – 20 с.

21. Імбер В.І. Використання мультимедійних засобів у навчальному процесі / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 7 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма „Планер”, 2005. – С. 307-312.

22. Імбер В.І. Вплив мультимедійних засобів навчання на формування навчального середовища / Сучасні інформаційні технології та інноваційні

методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 10 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2006. – С. 317-321.

23. Кадемія М.Ю. Впровадження інтерактивних методів навчання на базі інформаційних технологій / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 7 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ „Планер”, 2005. – С. 153-156.

24. Кіт Г.Г., Імбер В.І. Застосування інформаційних технологій у науково-дослідній роботі: Навчально-методичний посібник. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – 48 с.

25. Лаврентьєва Г. П. Застосування інформаційних технологій та їх вплив на результати навчально-виховного процесу в дошкільних закладах / Ю. О. Жук, О. І. Вольневич; Г. П. Лаврентьєва, О. В. Овчарук; Ю. М. Богачков; І. Д. Малицька; З. О. Мотилькова. // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: наукове видання / Інститут засобів навчання АПН України; За ред. В . Ю. Бикова, Ю. О. Жука. – К. : Атіка. – 2004. – С. 109 –116.

26. Лаврентьєва Г. П. Комп'ютерно-ігровий комплекс у дошкільному закладі / Г. П. Лаврентьєва // Дошкільне виховання. – 2003. – № 1. – С. 10

27. Леус І. Створення мультимедійної презентації / І. Леус // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2012. - № 8. - С. 50-55.

28. Леус І., Балаюш О. Технологія створення інтерактивних дидактичних ігор у програмі Power Point засобами перемикачів. // Вихователь – методист дошкільного закладу. – 2013. - №1. – С.33 – 38.

29. Лінні О. О. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми. Програма навчальної дисципліни / О. О. Ліннік – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 34 с.

30. Мардарова І. Сучасні інформаційні технології як засіб організації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку / І. Мардарова // http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gnvp/2010_4_SV2/19.pdf

31. Махоніна О. В. Методичні рекомендації «Використання Мультимедійних презентацій як ефективного засобу в навчанні дітей дошкільного віку», - http://arzgirrono.narod.ru/new_page_12.htm
32. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе – К.: Видавнича група ВНУ, 2008. – 352 с.
33. Моторин В. Воспитательные возможности компьютерных игр / В. Мотрин// Дошкольное воспитание 2000. - №11. – С.53–57.
34. Мотурнак Є. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному закладі / Є. Мотурнак // Практика управління закладом освіти. - 2012. - № 5. - С. 21.
35. Новоселова С. Л.Компьютерный мир дошкольника / С.Л. Новоселова, Г.П. Петку. – М.: Новая школа, 1997.–128 с.
36. Нокс Дж. Что могут дать компьютеры педагогике: Взгляд из американской школы / Дж. Нокс // Информатика и образование. – 1991. – № 5. – С. 107-112.
37. Панченко А. Модернізація освітнього процесу у ДНЗ в умовах інформатизації освіти / А. Панченко // Вихователь - методист дошкільного закладу. - 2012. - № 1. - С. 11-15.
38. Петрова Е. Развивающие компьютерные игры / Е. Петрова// Дошкольное воспитание.- 2000. – №8. – С. 60-68.
39. Петрова О. Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів дошкільного навчального закладу /О. Петрова, Л. Погорелова. - 2012. - № 5. - С. 71-77.
40. Погорелова Л. Педагогічний ринг «Мандрівка ІКТ-країною» / Л. Погорелова // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2012. - № 6. - С. 43-48.
41. Полька Н. Комп'ютер: санітарні вимоги/ Н. Полька // Дошкільне виховання. – 1999. - №5. – С.8 – 12.
42. Проскура О.В., Кочина Л.П., Кузьменко В.У., Кудикіна Н.В.Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина». – 2013.
43. Радиш С. Телебачення і комп'ютер у житті малюків / С. Радиш,

- А. Очкур, І. Кочанська // Психолог дошкілля. - 2012. - № 38 (37). - С. 4.
44. Розіна, І.І. Педагогічна комп'ютерно-опосередкована комунікація. Теорія і практика / І.М. Розіна. - М.: Логос, 2005. - 460 с.
45. Свириденко О. Навчання XXI століття: ІКТ-компетентність педагогів / О. Свириденко. - 2012. - № 1. - С. 7-25.
46. Свириденко О. Особливості використання програмного забезпечення у навчальних закладах / О. Свириденко // Практика управління закладом освіти. - 2012. - № 5. - С. 29.
47. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учебное пособие. М.: Народное образование, 1998. -256 с.
48. Стойко О. Інформаційно-комунікаційні технології в роботі дитсадка / О. Стойко, Є. Ліпанова // Палітра педагога. - 2012. - № 6. - С. 5-7.
49. Тараненко О. Ю. Модель предметно-ориентированной компьютерной среды развивающего обучения детей дошкольного возраста: автореф. на соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.02 / О.Ю. Тараненко – СПб.: 1999. – 24с.
50. Федулова Л. І. Інтеграція науки та освіти // Економіка знань та її перспективи для України. — К.: Інститут економічного прогнозування, 2005. С 84-85.
51. Фомичева О. С. Воспитание успешного ребенка в компьютерном веке / О.С. Фомичова – М.: "Гелиос АРВ", 2000. – 192 с.
52. Шаграева О.А. Детская психология. Теоретический и практический курс. - М.: ВЛАДОС, 2014. - С. 259-268.
53. Шалда Н. Інтеграція суспільного та родинного виховання / Н. Шалда. - 2012. - № 8. - С. 56-63.
54. Шатунова О.В. Информационные технологии: Учебное пособие / О.В. Шатунова. – Елабуга: Изд-во ЕГПУ, 2007. – 77 с.
55. Шатунова О.В. Информационные технологии: Учебное пособие / О.В. Шатунова. – Елабуга: Изд-во ЕГПУ, 2007. – 77 с.
- 56.http://bilatserkvadnz28.edukit.kiev.ua/do_uvagi_batjkiv/bezpeka_ditej_v_interneti

57. <http://www.roippo.org.ua/upload/iblock/fe1/posibnyk-zakhodu.pdf>
58. http://ditky.info/load/rozvivajuchi_igri/35
59. http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/6564/443009/sitepage_53/files/zimnuhova_dosvid1.pdf
60. <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/technicalscience411/informaticscomputer-science-and-automation-411/11382-411-0048>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Приклади малюнків дітей на тему «Моя сім`я і комп`ютер»

ЗРАЗОК АНКЕТИ ДЛЯ БАТЬКІВ З МЕТОЮ З'ЯСУВАННЯ РОЛІ ТА МІСЦЯ КОМП'ЮТЕРА В РОДИНІ

ПІБ _____

1. Чи маєте Ви комп'ютер вдома?

- а) маю;
- б) не маю;
- в) у родичів.

2. Доступ до мережі Інтернет:

- а) є;
- б) нема.

3. Чи має ваша дитина доступ до комп'ютера?

- а) має;
- б) не має.

4. Мета використання дитиною комп'ютера?

- а) оволодіння первинними навичками комп'ютерної грамотності;
- б) отримання різноманітної інформації (фільми, мультики, відвідання дитячих сайтів);
- в) різні ігри.

5. Чи бажаєте Ви за потребу створення у ДНЗ гуртка з навчання основ комп'ютерної грамотності?

- а) вважаю;
- б) не вважаю;
- в) байдуже.

6. Чи бажаєте Ви отримувати консультативну допомогу щодо використання комп'ютера дитиною вдома?

- а) бажаю;
- б) не бажаю.

**АНКЕТА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ІКТ – КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГІВ**

1. Чи застосовуєте Ви ІКТ у роботі? _____ де Ви цього навчилися?

- в Інституті педагогічної післядипломної освіти
 - у дошкільному навчальному закладі
 - самостійно
 - інше (опишіть)
-

2. Як Ви використовуєте ІКТ у педагогічній діяльності?

- друкую на комп'ютері матеріали для занять
 - шукаю інформацію у мережі Інтернет
 - проводжу заняття з використанням комп'ютерної техніки
 - проводжу різні форми роботи в повсякденній діяльності з використанням комп'ютерної техніки
 - інше (опишіть)
-

3. Які саме електронні освітні ресурси використовуєте в педагогічній діяльності?

- навчальні презентації
 - відеоролики
 - мультфільми з дидактичними завданнями
 - аудіо казки
 - музичні ігри, фізкультурні хвилинки
 - дидактичні, розвивальні ігри
 - інше (опишіть)
-

4. Чи використовуєте Ви ІКТ для самоосвіти та узагальнення власного педагогічного досвіду? _____ Якщо використовуєте, то

як?

- готуюсь до виступів (текст, наочні матеріали)
 - використовую матеріали з мережі Інтернет
 - готую статті для публікації в електронному вигляді
 - публікую свої педагогічні розробки у мережі Інтернет
 - інше (опишіть)
-

5. Вам потрібен час для роботи за комп'ютером, щоб:

- створювати власні електронні розробки (навчальні презентації, відеоролики тощо)
 - працювати у мережі Інтернет (шукати навчальні презентації, відеоролики, пісні тощо)
 - готувати додаткові пізнавальні матеріали
 - готувати демонстраційний та роздатковий матеріали для занять з дітьми
 - готуватися до виступів та писати статті для публікації
 - готувати інформаційні та консультативні матеріали для батьків
 - працювати на сайті ДНЗ, на сторінці групи
 - інше (опишіть)
-

6. Чи хотіли б підвищити свою кваліфікацію з використання ІКТ?

Якщо так,

то чого саме Ви хотіли б навчитися:

- працювати з текстовим редактором Microsoft Word (з нуля або поглибити знання)
- працювати з електронними таблицями Microsoft Excel (з нуля або поглибити знання)
- створювати презентації у Microsoft Power Point (з нуля або поглибити знання)

Гімнастика для очей після роботи за комп'ютером

Вправа 1

Не повертаючи голови подивитися повільно вправо, потім прямо, повільно повернути очі вліво і знову прямо. Аналогічно вгору і вниз. Повторити 2 рази поспіль.

Вправа 2

Виставити руку вперед з піднятим вказівним пальцем. Уважно подивитися на кінчик пальця, після цього перевести зір вдалину. Через 5 секунд знову повернути зір на кінчик пальця і так 5 разів поспіль.

Вправа 3

Робити кругові рухи очима за годинниковою стрілкою і проти неї, не повертаючи голови по 5 разів.